

Sundheds- og Ældreministeriet
Den 9. oktober 2017
Sagsnr. 1601466

Forslag
til
Lov om tatovering og en registrerings- og tilsynsordning m.v. for tatoveringssteder
(Tatoveringsloven)

Kapitel 1

Lovens formål

§ 1. Lovens formål er at etablere en obligatorisk registrerings- og tilsynsordning for tatoveringssteder med henblik på at øge sikkerheden og mindske de mulige sundhedsmæssige risici for forbrugerne i forbindelse med tatovering.

Anvendelsesområde og definitioner

§ 2. Denne lov gælder for tatoveringssteder, hvor der udøves tatovering i erhvervmæssigt øjemed, dog gælder kapitel 3 for enhver, der udfører tatovering, uanset om dette sker i erhvervmæssigt øjemed eller ej.

Stk. 2. Denne lov omfatter ikke tatovering, der udføres som led i behandling, jf. sundhedslovens § 5.

§ 3. I denne lov forstås ved:

- 1) Tatoveringssted: Et sted, hvor der udføres tatovering i erhvervmæssigt øjemed.
- 2) Tatovering: En metode, hvorved tatoveringsfarve med et eller flere pigmenter (langtidsholdbart farvestof) med nål eller lignende udstyr indføres i en persons læderhud eller i slimhinde med henblik på permanent eller langvarig farvning af hud eller slimhinde med det formål at dekorere, forskønne, korrigere, rekonstruere eller bibringe det tatoverede område en bestandig markering. Den ved metoden frembragte farveændring af hud eller slimhinde benævnes tatovering.
- 3) Erhvervmæssigt øjemed: At tatovering udføres af en person, der udfører tatovering som led i sit erhverv, uanset om det er mod vederlag eller vederlagsfrit.

Kapitel 2

Registrering af tatoveringssteder hos Sikkerhedsstyrelsen

§ 4. Et tatoveringssted, hvor der udføres tatovering i erhvervmæssigt øjemed, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Registreringspligten påhviler den ejer, der udbyder tatoveringsydelsen. Registrering skal indeholde oplysninger om navn, adresse, telefonnummer, eventuel hjemmesideadresse og eventuelt cvr-nummer på tatoveringsstedet og på den ejer, der udbyder tatoveringsydelsen. Sker der ændringer i forhold til de registrerede oplysninger, har den ejer, der udbyder tatoveringsydelsen, pligt til at opdatere de registrerede oplysninger inden for rimelig tid.

Stk. 2. Det er kun tilladt at udføre erhvervmæssig tatovering på et tatoveringssted, der er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen.

Stk. 3. Sikkerhedsstyrelsen opretter et tatoveringsstedsregister.

Stk. 4. Sikkerhedsstyrelsen offentliggør oplysninger fra tatoveringsstedsregisteret om, hvilke tatoveringssteder, der er registrerede efter stk. 1.

§ 5. Erhvervsministeren fastsætter regler om registrering efter § 4, stk. 1, herunder regler om nærmere afgrænsning af de tatoveringssteder, der skal lade sig registrere.

§ 6. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at skriftlig kommunikation til og fra Sikkerhedsstyrelsen om forhold, som er omfattet af denne lov eller af regler udstedt i medfør af denne lov, skal foregå digitalt.

Stk. 2. Erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el.lign.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen.

Tatoveringssteders pligter

§ 7. Et tatoveringssted, der er registreret efter § 4, stk. 1, (registreret tatoveringssted) skal sikre forsvarlige infektionshygieniske forhold.

Stk. 2. Styrelsen for Patientsikkerhed fastsætter i samarbejde med Statens Serum Institut regler om de infektionshygiejniske krav, der påhviler tatoveringsstederne.

§ 8. Et registreret tatoveringssted skal udlevere skriftlig information til forbrugeren, inden tatovering udføres.

Stk. 2. Styrelsen for Patientsikkerhed fastsætter regler om, hvad det skriftlige informationsmateriale til forbrugeren som minimum skal indeholde.

§ 9. Et registreret tatoveringssted skal opbevare navn og adresse på det seneste afsætningsled for de tatoveringsfarver, der anvendes til tatovering på tatoveringsstedet. Oplysningerne skal opbevares på en sådan måde, at de kan sættes i forbindelse med hver enkelt udført tatovering.

Stk. 2. Tatoveringsstedet skal opbevare oplysningerne, der er nævnt i stk. 1, i 5 år.

Stk. 3. Tatoveringsstedet udleverer oplysningerne, der er nævnt i stk. 1, om den enkelte tatovering efter anmodning fra forbrugeren.

Kapitel 3

Forbud mod at tatovere personer under 18 år og mod at tatovere personer på visse legemsdele

§ 10. Det er ikke tilladt at udføre tatovering på en person under 18 år.

Stk. 2. Det er ikke tilladt at udføre tatovering på en person i hoved, på hals og på hænder.

Kapitel 4

Sikkerhedsstyrelsens tilsyn med tatoveringssteder

§ 11. Sikkerhedsstyrelsen fører tilsyn med tatoveringssteder.

Stk. 2. Sikkerhedsstyrelsen kan af tatoveringssteder og personer, der arbejder på tatoveringsstedet, kræve at få meddelt alle oplysninger, der er nødvendige for at udøve tilsynet efter stk. 1.

§ 12. For at tilvejebringe oplysninger til brug for gennemførelse af tilsynet efter § 11, stk. 1, har Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til private ejendomme og lokaliteter. Politiet yder om nødvendigt Sikkerhedsstyrelsen bistand hertil.

§ 13. Sikkerhedsstyrelsen kan i tilsynsøjemed, jf. § 11, stk. 1, foretage registersamkøring af oplysninger fra egne registre og offentligt tilgængelige oplysninger, der er indhentet hos andre offentlige myndigheder.

Stk. 2. Sikkerhedsstyrelsen kan indhente ikkeoffentligt tilgængelige oplysninger fra offentlige myndigheder med henblik på registersamkøring i tilsynsøjemed, i det omfang det er af væsentlig betydning for at udøve tilsynet efter § 11, stk. 1.

§ 14. Sikkerhedsstyrelsen kan give et registreret tatoveringssted påbud om at træffe foranstaltninger med henblik på at efterleve krav fastsat i §§ 7-9 eller regler udstedt i medfør heraf.

Stk. 2. Sikkerhedsstyrelsen kan afregistrere et tatoveringssted, hvis tatoveringsstedet ikke efterkommer et påbud udstedt i medfør af stk. 1.

Stk. 3. Sikkerhedsstyrelsen kan afregistrere et tatoveringssted, hvis tatoveringsstedet har overtrådt §§ 7-10 eller regler udstedt i medfør heraf eller afviser at medvirke til Sikkerhedsstyrelsens tilsyn efter § 11, stk. 1.

Kapitel 5

Klageadgang

§ 15. Sikkerhedsstyrelsens afgørelser truffet efter denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Kapitel 6

Gebyrer

§ 16. Sikkerhedsstyrelsen opkræver årligt et gebyr hos den, der har registreret et eller flere tatoveringssteder efter § 4, stk. 1, til dækning af styrelsens udgifter til registreringsordningen og tilsynet efter § 11, stk. 1. Sikkerhedsstyrelsen opkræver desuden et gebyr for opfølgende tilsynsbesøg på tatoveringsstedet ved påbud efter § 14, stk. 1.

Stk. 2. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om størrelsen af og opkrævningen af gebyrer efter stk. 1, herunder regler, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen i særlige tilfælde kan dispensere fra opkrævningen af gebyr.

Kapitel 7

Straf

§ 17. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, som:

- 1) undlader at opfylde registreringspligten, jf. § 4, stk. 1,
- 2) udfører tatovering i erhvervmæssigt øjemed på et tatoveringssted, der ikke er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen, jf. § 4, stk. 2,
- 3) overtræder forbuddene i § 10,
- 4) undlader at opfylde en oplysningspligt efter § 11, stk. 2, eller
- 5) undlader at opfylde et påbud efter § 14, stk. 1.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5.

Kapitel 8

Ikrafttræden, ophævelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 18. Loven træder i kraft den 1. juli 2018.

Stk. 2. Lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering ophæves.

Stk. 3. Lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører ophæves.

§ 19. De, der udøver erhvervmæssig tatovering på tidspunktet for denne lovs ikrafttræden, skal lade det eller de tatoveringssteder, hvor tatovering udføres, registrere efter § 4, stk. 1, senest den 1. januar 2020.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I dag er det tilladt for enhver at udføre tatoveringer.

Tatoveringserhvervet er i dag reguleret i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, som trådte i kraft den 1. januar 2014. Lovens formål er at etablere en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører med henblik på at oplyse og beskytte forbrugerne mod risici i forbindelse med tatovering.

Det har imidlertid vist sig, at tatoveringsbranchen ikke bakker op om den frivillige ordning. Ingen brancheforening har således til dato søgt om at blive godkendt af Styrelsen for Patientsikkerhed til at registrere tatovører. Loven er dermed uden praktisk betydning.

Tatovering er desuden reguleret i lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering (tatoveringsloven). Loven opstiller et forbud mod at tatovere personer under 18 år og et forbud mod at tatovere i hoved, på hals og på hænder. Formålet med disse forbud er dels at beskytte personer under 18 år mod at få tatoveringer, som de senere risikerer at fortryde, og dels at forebygge den stigmatisering, som kan følge med, når man får en tatovering i hovedet, på halsen eller på hænderne.

Da den nuværende, frivillige registreringsordning ikke har virket efter hensigten, foreslås det derfor at ophæve lov om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører og i stedet indføre en obligatorisk registreringsordning for tatoveringssteder, der udfører tatovering i erhvervsmæssigt øjemed. Med ordningen sikres det, at forbrugerne har mulighed for at benytte tatoveringssteder, der opfylder et minimum af krav til hygiejne, dokumentation for tatoveringsfarver og forbrugerinformation.

Der lægges med forslaget op til, at registreringen af tatoveringssteder skal ske hos Sikkerhedsstyrelsen, der samtidig vil skulle føre tilsyn med, at tatoveringsstederne overholder disse krav. Lever tatoveringsstederne ikke op til kravene, vil der kunne blive tale om udstedelse af påbud med opfølgende tilsynsbesøg og ultimativt afregistrering og/eller idømmelse af bødestraf.

Med lovforslaget foreslås det desuden at fastholde og videreføre forbuddene i tatoveringsloven ved at indsætte dem i den foreslåede lov.

Der lægges med forslaget op til, at ordningen finansieres gennem et gebyr, der opkræves hos ejere af tatoveringssteder i forbindelse med registreringen og herefter hvert år på datoen for registreringen. Det foreslås desuden, at der opkræves et gebyr for opfølgende tilsynsbesøg ved udstedelse af påbud.

1.1. Baggrund

Flere europæiske lande, herunder Sverige, Nederlandene, Storbritannien har indført en regulering af tatovørrhvervet. I Sverige er tatoveringsvirksomheder eksempelvis forpligtede til at anmelde til den stedlige kommune, at de starter virksomhed mindst seks uger inden, at virksomheden startes. Tatoveringsvirksomheden er herefter forpligtet til at leve op til en række fastsatte krav, herunder krav til

hygiejne, og de skal kunne fremvise en oversigt over de kemiske produkter, der opbevares i virksomheden. De svenske kommuners miljøinspektører fører et gebyrfinansieret tilsyn med tatoveringsvirksomhederne.

Hvad er en tatovering?

Ved tatovering indføres der pigment i hud eller slimhinde. Pigment frembringer en farveændring af huden/slimhinden. Det er pigmentkornene, der udgør den fysiske tatovering i huden/slimhinden.

Tatovering er både en metode og et resultat af anvendelsen af metoden i form af farveændring af hud eller slimhinde. Ved tatovering indføres tatoveringsfarve med et eller flere pigmenter (langtidsholdbart farvestof) med nål eller lignende udstyr i en persons læderhud eller i slimhinde med henblik på permanent eller langvarig farvning af hud eller slimhinde med det formål at dekorere, forskønne, korrigere, rekonstruere eller bibringe det tatoverede område en bestandig markering. Den ved metoden frembragte farveændring af hud eller slimhinde benævnes tatovering.

1.1.2. Sundhedsmæssige risici forbundet med tatovering

Det er ikke uden helbredsmæssige risici at blive tatoveret. De følger, der kan være efter tatovering, er mangeartede og kan inddeles i gener og komplikationer. Eventuelle gener og komplikationer kan vise sig i større eller mindre grad hos den enkelte. Der findes ingen opgørelser over, hvor mange der får gener og komplikationer som følge af tatovering.

Gener i forbindelse med tatovering er lokale eller generelle objektive eller subjektive lettere forandringer, som den tatoverede har pådraget sig ved tatoveringen, og som er udløst af denne. Gener kan være akutte eller umiddelbare i forbindelse med udførelsen af tatoveringen eller forbigående og fortage sig i takt med, at tatoveringen heler op. Gener kan også være kroniske i form af permanente eller stadigt tilbagevendende gener. Den hyppigste kroniske eller tilbagevendende gene ved tatovering er kløe og hævelse af tatoveringen, når den bliver udsat for sollys. Det anslås, at ca. hver femte af de tatoverede får sådanne gener.

Komplikationer i forbindelse med tatovering er alvorlige bivirkninger i tatoveringer, der har karakter af sygdom eller invalidering, og som typisk får den tatoverede person til at søge lægelig behandling. Det kan være infektiøse komplikationer forårsaget af bakterier og andre mikroorganismer eller virusinfektioner. Infektioner med bakterier kan medføre lokale betændelsestilstande eller betændelsestilstande, som kan spredes til hele kroppen og føre til alvorlig sygdom som blodforgiftning, der er en livstruende tilstand, som kræver behandling på hospital. Overfladiske infektioner med bakterier ses som betændelse i huden og omkring tatoveringen. Det vil ofte være stafylokokker og streptokokker, som kan give sår, bylder eller en tilstand som rosen, som medfører behov for antibiotikabehandling. Tatovering kan medføre virusinfektion, som oftest er blodbåren smitte. De vira, der kan overføres ved tatovering er hepatitis B, hepatitis C og HIV. Kun få personer er dog rapporteret inficeret med HIV gennem en tatovering. Ubehandlet hepatitis kan med tiden resultere i skrumpeliver og leversvigt, og risikoen for kræft i leveren er også øget. Der kan opstå lokale virale infektioner i form af vorter, kønsvorter og vandvorter i tatoveringen.

Infektion er hyppigere ved tatovering under uhygiejniske forhold. Smittekilden kan være personen, der udfører tatoveringen, inventar og udstyr, forurenede tatoveringsfarve eller den tatoverede selv.

Tatovering kan foruden infektioner medføre allergisk reaktion mod tatoveringsfarven. Risikoen er størst i røde tatoveringer baseret på azo-farvestof. Allergisk reaktion kan give kroniske hævelser, knudedannelser, skællen, rødme, kløe og eventuelt smerte. Behandlingen er kirurgisk med fjernelse af mest muligt pigment, evt. ved at skære tatoveringen bort. Allergiske reaktioner kan forværres ved forsøg på fjernelse med laser.

Tatoveringsfarver er kemiske produkter, hvor der kan forekomme kemiske og mikrobielle urenheder, som kan stamme fra råvarerne og/eller fra selve produktionen af farverne.

Kemiske indholdsstoffer i tatoveringsfarver er kortlagt og identificeret via analyser i såvel danske som udenlandske undersøgelser. Tatoveringsfarver kan indeholde en række potentielt sundhedsskadelige metaller, herunder bly samt andre skadelige kemiske stoffer som f.eks. stofgrupperne primære aromatiske aminer og PAH'er (polyaromatiske hydrokarboner). De sidstnævnte stofgrupper er med stor sandsynlighed utilsigtede forureninger og nedbrydningsprodukter i tatoveringsfarverne, da de ikke har nogen funktion i farverne.

For at gøre farverne mere sikre i hele EU er ECHA (EU's Kemikalieagentur) ved at udarbejde et forslag om begrænsning af de problematiske kemikalier i tatoveringsfarver og derved tage højde for de potentielle sundhedsmæssige risici, som farverne kan medføre. Formålet er at få indført en fælles kvalitetsstandard for blæk til tatoveringsfarver produceret eller solgt i de europæiske lande.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Anvendelsesområde og definitioner

2.1.1. Gældende ret

Tatoveringserhvervet er i dag reguleret i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, som trådte i kraft den 1. januar 2014. Lovens formål er at etablere en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører med henblik på at oplyse og beskytte forbrugerne mod risici i forbindelse med tatovering.

Det har imidlertid vist sig, at tatoveringsbranchen ikke bakker op om den frivillige ordning, og ingen brancheforening har således til dato søgt om at blive godkendt af Styrelsen For Patientsikkerhed til at registrere tatovører. Loven er dermed uden praktisk betydning.

Begrebet tatovering er i forarbejderne til lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører defineret som: "*...indføring med nål af farve i hudens dybere lag.*" Det er samme sted defineret, hvad der forstås ved en tatovør: "*Ved tatovør forstås en person, som foretager tatovering i form af permanent tegning ved indføring af farve med nål i hudens dybere lag.*"

Udover at tatoveringserhvervet er reguleret i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, er tatovering reguleret i lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering. Loven opstiller et forbud mod at tatovere personer under 18 år og et forbud mod at tatovere i hoved, på hals og på hænder. Formålet med disse forbud er at beskytte personer under 18 år mod at få tatoveringer, som de senere risikerer at fortryde og at forebygge den stigmatisering, som kan følge med, når man får en tatovering i ansigtet.

Hverken lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering eller dens forarbejder definerer begreberne tatovering, tatovør eller forbruger.

2.1.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås, at loven skal gælde for tatoveringssteder.

Ved et *tatoveringssted* forstås efter lovforslaget et sted, hvor der udføres tatovering i erhvervmæssigt øjemed. Der kan være tale om en tatoveringsforretning på en fast lokalitet eller et sted, hvor der lejlighedsvis udføres tatovering, f.eks. ved tatoveringsevents eller på messer.

Tatovering er i lovforslaget defineret som både en metode og et resultat af anvendelse af metoden i form af farveændring af hud eller slimhinde. Ved tatovering forstås efter lovforslaget således en metode, hvorved blæk med et eller flere pigmentkorn (langtidsholdbart farvestof) med nål eller lignende udstyr indføres i en persons læderhud eller i slimhinde med henblik på permanent eller langvarig farvning af hud eller slimhinde med det formål at dekorere, forskønne, korrigere, rekonstruere eller bibringe det tatoverede område en bestandig markering. Den ved metoden frembragte farveændring af hud eller slimhinde benævnes tatovering.

Lovforslaget omfatter ikke tatoveringer, der udføres som led i behandling, jf. sundhedslovens § 5. Ved behandling forstås efter sundhedslovens § 5 bl.a. undersøgelse, diagnosticering, sygdomsbehandling, i forhold til den enkelte patient. Tatovering som led i behandling af patienter kaldes medicinsk tatovering, fordi tatoveringen sker på medicinsk indikation. Medicinsk tatovering anvendes oftest i hospitalsregi. Tatovering som udføres som led i behandling er f.eks. markering af strålefelter ved strålebehandling og markering af slimhinder i forbindelse med kikkertundersøgelse. Tatovering anvendes også rekonstruktivt, f.eks. ved tatovering af en "ny" og efterlignet brystvorte efter operation for brystkræft eller ved bruntoning af huden hos patienter med sygdommen vitiligo, hvor der ellers normal hud pludselig sker pletvis pigmenttab, eller til patienter med sygdom, der medfører tab af øjenbryn. Medicinsk tatovering anvendes desuden korrektivt, f.eks. ved bruntoning af et hvidt ar i ansigtet efter en operation for at genskabe normal hudfarve.

Ved *erhvervsmæssigt øjemed* forstås efter den foreslåede lov, at tatovering udføres af en person, der udfører tatovering som led i udøvelsen af dennes erhverv, uanset om det er mod vederlag eller vederlagsfrit.

Med *tatoveringsfarver og blæk til tatovering* forstås en kemisk blanding, som anvendes til tatovering.

Sundheds- og Ældreministeriet har overvejet, om den foreslåede registreringsordning i stedet burde omfatte enkeltpersoner, der udfører tatovering, frem for tatoveringssteder. Et krav om registrering af personer som betingelse for ret til at udføre tatovering ville imidlertid indebære, at det blev forbeholdt registrerede personer at tatovere. Der eksisterer imidlertid ikke nogen formel eller anerkendt uddannelse med henblik på udøvelse af tatovering. Der eksisterer heller ikke brancheadministrerede uddannelser. En registrering af personer, der tatoverer, vil derfor ikke kunne gøres betinget af, at disse opfylder nærmere bestemte uddannelsesmæssige krav. Nogle tatoveringssteder har lærlinge i mesterlære, men det er ifølge Sundheds- og Ældreministeriets oplysninger ikke så udbredt. Mange, der udfører tatovering, er således selv lærte men kan dog have korte kurser inden for faget. At forbeholde udøvere af tatovering til enkeltpersoner kan således ikke ske på baggrund af, at disse har gennemgået en bestemt uddannelse eller har bestemte færdigheder inden for tatovering.

Det er således vurderingen, at en registrering af enkeltpersoner hos Sikkerhedsstyrelsen ikke vil kunne være udtryk for, at de registrerede har kvalifikationer til at tatovere, eller at de registrerede udfører tatovering med en bestemt kvalitet eller mindre risikabelt.

Der findes desuden ikke på nuværende tidspunkt en beskrevet, anerkendt faglig standard for tatoveringsvirksomhed, som ville kunne anvendes som målestok ved vurdering af den enkelte udøvers faglige virksomhed. Af denne grund vil det derfor heller ikke være muligt at føre tilsyn med den enkelte udøvers efterlevelse af faglige standarder for udførelse af tatovering.

Det vurderes derfor, at man med en sådan ordning, hvor enkeltpersoner – frem for tatoveringssteder - registreres, ikke vil opnå nogen mærkbar større tatoveringssikkerhed end i dag.

Der arbejdes i europæisk regi på en fælles europæisk standard for krav og procedurer ved tatovering. Dansk Standard har som led i det europæiske arbejde med standarden nedsat et dansk udvalg bestående af tatovører, relevant sundhedspersonale, en læge, forbrugerorganisationer m.v., som deltager i det europæiske arbejde i *CEN/TC 435 – Tattooing services*. Arbejdet med standarden er imidlertid ikke færdigt på nuværende tidspunkt.

De krav, der vil blive stillet til tatoveringssteder, der lader sig registrere efter den foreslåede ordning, vil være inspireret af elementerne i den kommende standard. Det gælder f.eks. i forhold til kravene til hygiejne, der er baseret på generelle infektionshygiejniske principper. I forbindelse med udmøntningen af de regler, der med den foreslåede ordning vil blive fastsat i en bekendtgørelse, vil der således blive skelet til den fælles europæiske standard. I den forbindelse vil der dog være behov for at tilpasse standarden til danske forhold.

2.2. Registreringspligt for tatoveringssteder

2.2.1. Gældende ret

Der gælder ikke i dag en pligt for tatoveringssteder til at lade sig registrere.

Styrelsen for Patientsikkerhed kan derimod efter ansøgning godkende en brancheforening for tatovører som en brancheforening, der kan registrere tatovører, jf. § 3, stk. 1, i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, såfremt foreningen opfylder nærmere fastsatte krav. For at blive registreret skal brancheforeningen bl.a. fastsætte retningslinjer for uddannelse af tatovører og regelsæt for god tatovørpraksis.

Når brancheforeningen er godkendt af Styrelsen for Patientsikkerhed, er det ifølge loven brancheforeningens opgave at administrere ordningen, herunder registrere tatovører og påse, at de registrerede tatovører overholder retningslinjer og regelsæt.

Hvis Styrelsen for Patientsikkerhed vurderer, at en godkendt brancheforening ikke længere opfylder de nærmere fastsatte krav, kan Styrelsen for Patientsikkerhed ifølge loven tilbagekalde brancheforeningens godkendelse til at registrere tatovører.

Tatovører, som opfylder kravene fra en godkendt brancheforening, jf. § 2, stk. 1, nr. 3–5, i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, har med foreningens tilladelse ret til at anvende titlen registreret tatovør.

2.2.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Da ingen brancheforening har ladet sig registrere i henhold til loven om en frivillig registreringsordning, og loven dermed er uden praktisk betydning, foreslås det at indføre en obligatorisk registreringsordning for tatoveringssteder.

Det indebærer, at tatoveringssteder skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen, inden de påbegynder deres virksomhed, for at de lovligt kan udføre tatovering i erhvervsmæssigt øjemed. Efter lovforslaget vil det således også være forbudt at tatovere i erhvervsmæssigt øjemed, hvis ikke det sker på et registreret tatoveringssted.

Med registrering af tatoveringssteder sikres forbrugerne mulighed for at købe en tatoveringsydelse på et tatoveringssted, der opfylder nærmere fastsatte krav til udøvelse af tatoveringsvirksomhed.

Efter lovforslaget vil der ikke være nogen begrænsning i antallet af udøvere, der kan udføre tatoveringer på det enkelte registrerede tatoveringssted. Det vil være ejeren (en fysisk eller juridisk person) af tatoveringsstedet, der udbyder tatoveringsydelsen, der vil være ansvarlig for, at stedet er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen. Det vil også være ejeren af tatoveringsstedet, der er overordnet ansvarlig for, at tatoveringsstedet lever op til de supplerende krav, som ifølge lovforslaget skal være opfyldt for at tatovering lovligt kan finde sted.

Det foreslås konkret, at ejere af tatoveringssteder selv skal lade tatoveringsstedet registrere digitalt. De skal også selv foretage ændringer i oplysninger om registreringen, f.eks. selv foretage afregistrering ved virksomhedsophør. Hvis et registreret tatoveringssted flytter til en ny adresse, er der tale om et nyt tatoveringssted, der skal registreres. Det skyldes, at en flytning kan nødvendiggøre et nyt tilsynsbesøg med henblik på at føre tilsyn med, om indretning m.v. i de nye lokaler lever op til kravene.

Der skal ske registrering af tatoveringssteder, hvor der udføres tatovering i erhvervmæssigt øjemed.

Det foreslås, at erhvervsministeren får hjemmel til at fastsætte nærmere regler for registreringen, herunder regler om nærmere afgrænsning af de tatoveringssteder, der skal lade sig registrere.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen opretter et tatoveringsstedsregister. Kendskab til tatoveringssteder er en forudsætning for Sikkerhedsstyrelsens etablering af en tilsynsordning med tatoveringssteder, jf. afsnit 2.7 samtidig med, at det vil gøre det muligt at opkræve de foreslåede gebyrer for ordningen, jf. afsnit 2.10.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen offentliggør oplysninger fra tatoveringsstedsregisteret om hvilke steder, der er registreret hos styrelsen. Med offentliggørelse af registrerede tatoveringssteder får forbrugerne mulighed for at sikre sig, at et tatoveringssted er registreret. De får dermed også et grundlag for at træffe et kvalificeret valg af, hvor de vil lade sig tatovere.

2.3. Krav til hygiejne

2.3.1. Gældende ret

Der gælder ingen krav i dag til lokaler og udstyr på steder, hvor der udføres tatovering.

Tatovører, som ønsker at anvende titlen registreret tatovør, jf. § 3, stk. 1, i loven om en frivillig registreringsordning, vil såfremt en brancheorganisation måtte lade sig registrere hos Styrelsen for Patientsikkerhed kunne forpligte sig til at følge en godkendt brancheforenings fastsatte regelsæt for god tatovørpraksis, jf. lovens § 2, stk. 1, nr. 3.

Dette regelsæt skal ifølge loven om en frivillig registreringsordning blandt andet omfatte tekniske og hygiejniske krav til det udstyr og det forretningssted, som benyttes til tatovering, herunder blandt andet krav til anvendelse af sterile nåle, sterilisering af udstyr og krav til anvendelse af handsker.

2.3.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

For at forebygge risikoen for smitte med bakterier eller virus ved tatovering er det afgørende, at tatovering finder sted under infektionshygiejniske forhold, der kan bryde smittevejene. Forebyggelse sker ved at sikre forsvarlig infektionshygiejne på tatoveringsstedet, ved håndtering af udstyr og ved procedurer i forbindelse med udførelse af tatovering.

Det foreslås derfor, at et tatoveringssted skal sikre forsvarlige infektionshygiejniske forhold.

Det foreslås, at Styrelsen for Patientsikkerhed i samarbejde med Statens Serum Institut fastsætter regler om de infektionshygiejniske krav, der påhviler tatoveringsstederne, i forhold til de fysiske rammer (lokaler og inventar), håndtering, genbehandling og opbevaring af udstyr, håndtering af tatoveringsfarver samt procedurer ved tatovering med henblik på forsvarlig infektionshygiejne. Statens Serum Institut har bl.a. til formål at forebygge og bekæmpe smitsomme sygdomme. Institutet yder bl.a. rådgivning og bistand, der vedrører instituttets opgaver, jf. sundhedslovens § 222, stk. 1.

Der vil med hjemmel i den foreslåede bemyndigelse bl.a. blive fastsat krav til lokaleindretning og adgang til håndhygiejnefaciliteter, brug af sterile nåle og skæreblade og anvendelse af handsker.

2.4. Krav til forbrugerinformation

2.4.1. Gældende ret

Der gælder i dag ingen krav til forbrugerinformation i forbindelse med tatovering.

Tatovører, som ønsker at anvende titlen registreret tatovør vil efter § 2, stk. 1, nr. 3, i loven om en frivillig registreringsordning skulle forpligte sig til at følge en godkendt brancheforenings fastsatte regelsæt for god tatovørpraksis.

Dette regelsæt skal ifølge loven om en frivillig registreringsordning bl.a. omfatte krav om information til forbrugerne om risici for og behandling af infektion. Det skal også indeholde information om, hvordan man skal forholde sig ved allergiske reaktioner.

2.4.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

At lade sig tatovere er ikke uden helbredsmæssige risici. Det er derfor vigtigt, at forbrugere, der får udført tatoveringer, er informeret om de almindelige risici, der kan være forbundet med at få foretaget en tatovering, og hvornår de skal søge læge.

Det foreslås derfor, at et tatoveringssted skal udlevere skriftlig information til forbrugeren, inden tatovering udføres. Det foreslås, at Styrelsen for Patientsikkerhed bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om, hvad det skriftlige informationsmateriale til forbrugeren som minimum skal indeholde.

2.5. Dokumentationskrav til farver

2.5.1. Gældende ret

Der findes i dag regler om, at tatoveringsfarver som forbrugerprodukt skal følges af visse oplysninger, der gør det muligt at spore produktet tilbage i leverandørkæden. Der findes imidlertid ikke regler, der sikrer en forbruger hos et tatoveringssted adgang til oplysningerne i forbindelse med en udført tatovering.

Tatoveringsfarver som forbrugerprodukt er omfattet af reglerne i lov nr. 1262 af 16. december 2009 om produktsikkerhed (produktsikkerhedsloven). Produktsikkerhedsloven implementerer EU's generelle regler om produktsikkerhed, der er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (95 /2001) af 3. december 2001 om produktsikkerhed i almindelighed (produktsikkerhedsdirektivet), og finder anvendelse både som udfyldningslov, dvs. på områder, hvor der ikke allerede er regulering, og som tillægslov til en evt. særregulering.

I produktsikkerhedsloven stilles der krav om, at kun forbrugerprodukter, der er sikre, må bringes i omsætning, jf. lovens § 5. I produktsikkerhedsloven er der endvidere, som et redskab til at sørge for at kun sikre forbrugerprodukter bringes i omsætning, fastsat bestemmelser om sporbarhed. Således følger det af

lovens § 8, stk. 2, at "en producent, der ikke selv har fremstillet et produkt, skal, når det er relevant, opbevare den dokumentation, der er nødvendig for at spore produktets oprindelse. Dokumentationen skal opbevares i hele produktets sædvanlige levetid, dog højst i 5 år fra udgangen af det regnskabsår, hvori produktet er bragt i omsætning. Dokumentationen kan opbevares elektronisk." En producent skal desuden "træffe de forholdsregler, der er nødvendige for at undgå, at et produkt kan udgøre en fare for forbrugerne", jf. produktsikkerhedslovens § 9, stk. 1. Det kan producenten gøre blandt andet ved at angive relevant produktinformation på produktet eller dets emballage, herunder produktets referencenummer eller det produktparti, produktet tilhører, og producentens identitet og adresse, jf. produktsikkerhedslovens § 9, stk. 2.

Af lovens § 10, stk. 2, følger det endvidere, at distributøren skal deltager i overvågningen af produkter ved at videregive oplysninger om risici ved produkterne til producenten og myndighederne og ved at opbevare og videreformidle den dokumentation, der er nødvendig for at spore produkternes oprindelse. Af lovens § 10, stk. 3, fremgår det yderligere, at: "Den dokumentation, der er nævnt i stk. 2, skal opbevares i hele produktets sædvanlige levetid, dog højst i 5 år fra udgangen af det regnskabsår, hvori distributøren har erhvervet produktet. Dokumentationen kan opbevares elektronisk."

Det følger af bemærkningerne til produktsikkerhedsloven, hvilke oplysninger der skal videreformidles og opbevares i de forskellige afsætningsled, se hertil afsnit 2.3 i de almindelige bemærkninger til L 41 fra 2009:

"Det påhviler både producenten og distributøren inden for rammerne af deres virksomhed at træffe de nødvendige forholdsregler for at undgå, at farlige produkter bringes i omsætning. Dette kan ske ved mærkning af produkter, ved stikprøvekontrol af produkter, der er bragt i omsætning, og ved behandling af klager samt ved videregivelse af oplysninger om fare ved produkter. Enhver, der bringer et produkt i omsætning, skal desuden tilvejebringe og opbevare den dokumentation, der er nødvendig for at spore produkternes oprindelse, herunder navn og adresse på det foregående afsætningsled."

Af lovbemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser fremgår følgende af bemærkningerne til § 10:

"Stk. 2 er en videreførelse af de pligter, der efter den gældende lovs § 9, stk. 2 og 3, pålægges distributørerne. I overensstemmelse med de gældende regler foreslås det, at distributørerne skal deltage i overvågningen af produkterne ved fx at videregive oplysninger om risici ved produkterne og ved at opbevare og videreformidle den dokumentation, der er nødvendig for at spore produkternes oprindelse.

Kravet om videregivelse af oplysninger om risici ved produkterne er særligt relevant, hvor distributøren fx i kraft af sin kontakt med forbrugerne bliver orienteret om opståede skader. I sådanne tilfælde skal distributørerne medvirke til at formidle disse oplysninger videre til såvel producenten som myndighederne.

Som et vigtigt led i muligheden for at spore de farlige produkter skal distributøren endvidere opbevare og videreformidle den dokumentation, der er nødvendig for at spore produkterne gennem tidligere afsætningsled. Dokumentationen skal gøre det muligt at finde frem til producenten. Hvis producenten er importør, er den pågældende i medfør af forslagets § 9, stk. 2, forpligtet til at opbevare dokumentation, der gør det muligt også at finde den, importøren har købt produktet hos.

De oplysninger, der skal opbevares, er fx navn og adresse på tidligere afsætningsled, uanset om det er en producent, importør eller distributør. Hvis distributøren er i besiddelse af oplysninger om vare- eller serienummer eller andre relevante produktoplysninger, der gør det muligt at identificere produkt og producent, vil disse også skulle opbevares. Formålet er, at det skal være så nemt og så hurtigt som muligt at spore farlige produkter til gensidig gavn for både producenter, distributører, forbrugere og myndigheder."

Tatoveringsfarver som forbrugerprodukt vil således ved levering skulle følges af et antal oplysninger, der efterfølgende skal opbevares, for at gøre det muligt at følge produktet tilbage i forsyningskæden. Disse oplysninger omfatter navnlig navn og adresse på tidligere afsætningsled, uanset om det er en producent, importør eller distributør.

Tatoveringsfarver er som kemisk blanding omfattet af EU's kemikalielovgivning, REACH-forordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 af 18. december 2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), om oprettelse af et europæisk kemikalieagentur og om ændring af direktiv 1999/45/EF og ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 793/93 og Kommissionens forordning (EF) nr. 1488/94 samt Rådets direktiv 76/769/EØF og Kommissionens direktiv 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF). I REACH-forordningen er der bl.a. fastsat krav om videregivelse af oplysninger i leverandørkæden, herunder om udarbejdelse og videregivelse af sikkerhedsdatablad og i de tilfælde, hvor der ikke skal udarbejdes sådanne sikkerhedsdatablade, om videregivelse af en række oplysninger nedad i leverandørkæden, der er nødvendige for at fastlægge og gennemføre passende foranstaltninger til risikohåndtering.

Tatoveringsfarver er som kemisk blanding også omfattet af CLP-forordningen. I CLP-forordningen er der fastsat særlige mærkningskrav, hvoraf det følger, at etiketten på farlige kemiske stoffer og blandinger skal give brugerne en række oplysninger, herunder om hvordan disse kemikalier kan være farlige samt om sikker brug og bortskaffelse.

Det bemærkes, at REACH-forordningen og CLP-forordningen gælder parallelt med de generelle produktsikkerhedsregler om at kunne spore et forbrugerprodukts oprindelse, da disse regler tager sigte på andre aspekter og har et andet mål. Der henvises i den forbindelse til produktsikkerhedslovens § 3, stk. 1, hvoraf det følger, at "Lovens bestemmelser om forpligtelser for producenter og distributører, jf. kapitel 3, markedsovervågning, jf. kapitel 4, og lovens administration, jf. kapitel 6, finder ikke anvendelse, i det omfang der i en EF-forordning eller i bestemmelser til gennemførelse af specifikke EU-retlige forskrifter er fastsat bestemmelser om disse aspekter."

2.5.2. Overvejelser og den foreslåede ordning

De oplysnings- og dokumentationskrav, som følger af gældende lovgivning og som er beskrevet i afsnittet oven for, vurderes ikke at være tilstrækkelige for at give mulighed for at identificere de farver, der bliver anvendt til de enkelte tatoveringer og dermed kunne spore dem tilbage i forsyningskæden. At der er mulighed for at kunne identificere og spore de farver, der er anvendt til de enkelte tatoveringer tilbage i forsyningskæden, er særligt vigtig i de situationer, hvor tatoveringer giver anledning til gener. Det vurderes dog også at være vigtigt ud fra kontrolmæssige hensyn og af hensyn til fremadrettet forebyggende arbejde.

Den foreslåede ordning er også begrundet i, at de indholdsmæssige krav, der ellers gælder for tatoveringsfarver som kemiske blandinger, herunder efter REACH-forordningen, ikke tager sigte på de særlige forhold, der er, ved at indføre farve under huden, og kravene er således ikke relevante til at beskytte forbrugernes sundhed over for tatoveringsfarver.

Det foreslås derfor, at et tatoveringssted skal opbevare navn og adresse på det seneste afsætningsled for de tatoveringsfarver, der anvendes til tatovering på tatoveringsstedet. Ved det seneste afsætningsled forstås bl.a. den der har solgt farverne til et tatoveringssted. Tatoveringsstedet skal opbevare oplysningerne på en måde, der gør, at oplysningerne kan sættes i forbindelse med hver enkelt udført tatovering. Tatoveringsstedet skal opbevare oplysningerne i 5 år, og den enkelte forbruger skal kunne få

udleveret informationen om egen tatovering i 5 år efter, at tatoveringen er udført. Ligeledes kan tilsynsmyndigheden kræve oplysningerne udleveret som led i tilsynet efter den foreslåede § 11, stk. 2. Som beskrevet oven for under gældende ret følger det af produktsikkerhedslovens krav til producenter og distributører om videreformidling og opbevaring af dokumentation for forbrugerprodukter, at disse oplysninger om tatoveringsfarvers oprindelse, herunder navn og adresse på tidligere afsætningsled, skal være tilgængelige for tatoveringsstederne.

Det foreslåede krav til opbevaringen af dokumentation vil herefter både bidrage til forbrugerens mulighed for korrekt diagnosticering og medicinsk behandling, hvis der skulle opstå komplikationer, og til at myndighederne kan få viden om farverne bl.a. for fremadrettet forebyggende arbejde.

Det forventes, at disse krav på sigt vil blive suppleret af en kommende EU-regulering af problematiske indholdsstoffer i farverne.

2.6. Forbud mod at tatovere personer under 18 år og mod at tatovere personer på visse legemsdele

2.6.1. Gældende ret

Lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering (tatoveringsloven) opstiller to forbud i forbindelse med udførelse af tatovering.

Det følger af tatoveringslovens §§ 1 og 2, at det er forbudt at tatovere en person under 18 år. Det er desuden forbudt at tatovere en person i hoved, på hals og på hænder. Straffen for overtrædelse af disse forbud er ifølge lovens § 1 bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Det betyder, at det er strafbart at foretage tatoveringer i strid med disse forbud, uanset det forhold, at den pågældende forbruger selv aktivt har opsøgt et tatoveringssted med henblik på at lade sig tatovere.

Det følger af forarbejderne til tatoveringsloven, at formålet med forbuddene i loven er at beskytte navnlig børn og unge, der ikke kan forventes at kunne overskue de sociale og menneskelige konsekvenser, der kan være forbundet med tatovering.,

I forarbejderne er der henvist til en rapport, hvoraf det fremgår, at børn og unge over 14 år i ungdomsfængsler og institutioner og unge mænd på session får sociale vanskeligheder med hensyn til opnåelse af beskæftigelse og indgåelse af ægteskab, og at tatoveringer meget vanskeligt kan fjernes. Det fremgår desuden, at baggrunden for loven er erfaringer for, at tatoveringer medfører sociale vanskeligheder for de unge, at synlige tatoveringer kan hindre eller vanskeliggøre resocialisering, og at de unge fortryder at have ladet sig tatovere.

Det fremgår endvidere af lovens bemærkninger, at det almindelige forbud mod tatovering af en person i hovedet, på hals og på hænder er begrundet i, at der er tale om tatoveringer, der normalt er utildækkede, og derfor ikke kan skjules for den pågældendes omgivelser, herunder på pågældendes arbejdsplads, og som således kan være særligt egnede til at volde vanskeligheder i resocialiseringsarbejde.

Som nævnt ovenfor indeholder hverken tatoveringsloven eller dens forarbejder en nærmere afgrænsning af "tatovering".

Forbuddet mod at tatovere i hoved omfatter ligeledes kosmetisk tatovering, som er en særskilt disciplin inden for tatovering. Betegnelserne "kosmetisk tatovering", "permanent make-up", "semi-permanent

make-up" og "mikropigmentering" er synonyme og anvendes i flæng i markedsføringsammenhæng. Kosmetisk tatovering er en metode inden for skønhedspleje, som oftest eller næsten udelukkende foretages i ansigtet med det formål at forskønne personens udseende og i et omfang erstatte daglig brug af kosmetik i form af cremer, eyeliner, øjenskygge, optegning eller farvning af øjenbryn, optegning af læbelinjer med lipliner og farvning af læber med læbestift m.v. Tatovering af simulerede korte hårstrå i hårbunden med henblik på genskabelse af naturligt udseende hos skaldede eller tyndhårede er også omfattet af begrebet kosmetisk tatovering. Kosmetisk tatovering udføres således som artistisk korrektion, så den normale struktur, anatomiske afgrænsning eller placering justeres med henblik på forskønnelse eller genskabelse af et naturligt udseende. Blæk til kosmetisk tatovering indeholder de samme grundpigmenter som til almindelig permanent tatoveringsblæk men har typisk et antal forskellige pigmenter valgt som en kombination af bløde og afdæmpede farver. Hensigten med kosmetisk tatovering er oftest, at tatoveringen skal være længerevarende, således at den er synlig i et års tid eller noget længere. Kosmetisk tatovering som faglig disciplin udføres af forskellige faggrupper, fortrinsvis kosmetologer, kosmetikere, mikropigmentister, make-up artister og frisører men også af andre uden tilknytning til nogen bestemt branche. Nogle tatovører udfører også kosmetiske tatoveringer.

Der er ingen defineret blækteknologi eller injektionsteknik, der adskiller traditionel tatovering og kosmetisk tatovering. Begge slags tatovering udføres med samme grundteknik. Med en vibrerende nål eller med et blad, der perforerer huden, indføres tatoveringsfarven i læderhuden (dermis), det vil sige i begge tilfælde til en dybde af 0,5-1,00 mm. Overhuden (epidermis) i ansigtet har en tykkelse på 0,05 til 0,01 mm. Læderhuden i øjenlåg og læber har en tykkelse på 0,08-1 mm. og i panden en tykkelse på 1,0-1,5 mm. Tatoveringsfarve skal efter gennembrud af overhuden ved tatoveringen anbringes i læderhuden for at blive til en semi-permanent eller permanent tatovering, idet overhudens celledag automatisk udskiftes på blot en måned. Udstyret til henholdsvis traditionel tatovering og kosmetisk tatovering er udformet forskelligt og tilpasset de forskellige brugergrupper, men teknikkerne er fundamentalt identiske, hvorfor kosmetisk tatovering teknisk set er en tatovering og er omfattet af definitionen af tatovering.

2.6.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

På trods af den nyeste udvikling inden for laserbehandling, der er en faglig anerkendt metode med henblik på fjernelse af tatoveringer ved fortrydelse, er det i dag fortsat sjældent muligt fuldstændigt at fjerne tatovering og genetablere normal og uskadt hud, og der er risici forbundet med en sådan behandling. Nogle tatoveringer er helt upåvirkelige af laserbehandling, og mange vil kun kunne bleges. Nogle farvevarianter volder særlige problemer og kan mørkne ved laserbehandling. Kirurgisk fjernelse kan kun anvendes, hvis tatoveringen har et lille areal.

Selv om tatoveringer i dag er udbredte og i vidt omfang accepteret, er der delte holdninger i befolkningen til tatovering som kropsudsmykning. En dansk undersøgelse fra 2013 refereret i rapporten *Tatovering – helbred, risici og kultur* udgivet i 2015 af Vidensråd for Forebyggelse viser, at 42 % af befolkningen finder, at tatoveringer er grimme og skæmmende. 34 % er indifferente og 24 % finder, at tatoveringer er smukke og kunstneriske.

En dansk opgørelse refereret i ovennævnte rapport viser, at 13,6 % af de tatoverede, der indgik i opgørelsen, havde fortrudt deres tatovering. En anden dansk opgørelse omtalt i rapporten viser, at 16 % ønskede deres tatovering fjernet. Baggrunden for fortrydelse kan være, at de tatoverede ændrer holdning til deres kropsudsmykning og ikke længere kan identificere sig med tatoveringen, at de oplever at andre ikke reagerer positivt på tatoveringen eller at de oplever, at tatoveringen giver dem problemer i forhold til job og karriere.

Regeringen ønsker med dette lovforslag at videreføre og genbekræfte forbuddet mod at tatovere personer under 18 år. Regeringen finder det således fortsat særdeles vigtigt at beskytte mindreårige mod at træffe en irreversibel beslutning på et tidspunkt, hvor de – på grund af manglende modenhed – kan have svært ved at overskue konsekvenserne heraf.

Det foreslås derudover, at forbuddet mod at tatovere personer i hoved, på hals og på hænder videreføres og genbekræftes i den foreslåede lov. Det er Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at tatovering i hovedet, på halsen og hænder, der ikke kan dækkes med typisk anvendt beklædning, også i dag kan medføre stigmatisering af den tatoverede. Dette kan udgøre en barriere for den tatoverede i forhold til beskæftigelse og sociale relationer afhængig af social kontekst med sociale og menneskelige konsekvenser til følge.

Forbuddet mod at tatovere i hovedet omfatter ligeledes kosmetisk tatovering, som teknisk set også er tatovering. Det er Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at kosmetisk tatovering i hovedet kan medføre en barriere for den tatoverede ved et æstetisk utilfredsstillende eller mislykket resultat. Ansigtet har stor betydning i forhold til en persons udtryk og fremtoning i relation til omgivelserne, og ansigtet fungerer som sociokulturel kommunikation. En afvigelse i stil, fremtoning og farvelægning i forhold til den tatoveredes forventning eller som følge af artistisk dårlig udført tatovering bliver meget synligt i et ansigt og kan have store konsekvenser for den tatoverede.

Det foreslås, at straffen for overtrædelse af disse forbud skal være afregistrering eller bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Det er Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at en fængselsstraf – ikke efter nutidige standarder - vil være proportionalt med lovovertrædelsens karakter.

Sundheds- og Ældreministeriet er bekendt med 2 domme, som er afsluttet med en bøde på 5.000 kr. for overtrædelse af tatoveringslovens § 1, stk. 1, og stk. 2, ved 7 gange at have tatoveret en pige, der var under 18 år gammel og 1 gang tatoveret hendes finger, og en bøde på 10.000 kr. for at have tatoveret to piger, der begge var under 16 år.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at bødestørrelserne ved overtrædelse af de foreslåede forbud mod at tatovere personer under 18 år og mod at tatovere personer i hoved, på hals og på hænder bør svare til nuværende retspraksis for overtrædelse af tatoveringsloven, og at bødeudmålingen bør tage sit udgangspunkt i denne lovs principper.

Generelt bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf efter den foreslåede lov tilsigtes, at bøden får en sådan størrelse, at den virker præventiv.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

2.7. Tilsyn

2.7.1. Gældende ret

Der føres i dag ikke tilsyn med tatoveringssteder.

2.7.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som tidligere anført har loven om en frivillig registreringsordning ingen praktisk betydning.

Det foreslås derfor, at der i tilknytning til den foreslåede registreringsordning for tatovørsteder indføres en tilsynsordning, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen skal føre tilsyn med tatoveringssteder.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen fører et risikobaseret tilsyn på tatoveringssteder.

I lyset af de sundhedsmæssige risici samt et ureguleret marked er det hensigten, at Sikkerhedsstyrelsen skal gennemføre tilsyn på alle registrerede tatoveringssteder de første 3 år efter lovens ikrafttræden. Bl.a. vil Sikkerhedsstyrelsen de første 3 år efter lovens ikrafttræden gennemføre tilsyn hos alle nyregistrerede tatoveringssteder.

Efter 3 år vil Sikkerhedsstyrelsen overgå til en risikobaseret tilsynsmodel. Sikkerhedsstyrelsens risikobaserede tilsyn vil blive tilrettelagt med udgangspunkt i styrelsens datadrevne risikomodel, der allerede i dag benyttes til styrelsens kontrol på andre produkt- og forretningsområder.

Den datadrevne risikomodel vil således danne grundlag for prioritering af styrelsens fremtidige tilsynsaktiviteter. I den datadrevne risikomodel vil indgå data fra forskellige kilder, der organiseres på en måde, der giver mulighed for at danne rapporter og analyse til brug for prioriteringen. Modellen vil desuden bestå af softwareløsninger, der kan anvendes i forbindelse med analyse, rapportering og til statistiske formål.

Ved at benytte denne risikomodel med henblik på at tilrettelægge tilsynet med tatoveringssteder sikres det, at ressourcerne anvendes der, hvor regelefterlevelsen er lav, eller hvor risikoen ved manglende regelefterlevelse er størst. Det betyder også, at de tatoveringssteder, der har høj regelefterlevelse, belastes mindst muligt af tilsynsbesøg.

På den baggrund foreslås det, at Sikkerhedsstyrelsen får hjemmel til at foretage registersamkøring af oplysninger i tilsynsøjemed. Der vil være tale om oplysninger fra det tatoveringsstedsregister, som Sikkerhedsstyrelsen vil skulle oprette, og offentligt tilgængelige oplysninger, der er indhentet hos andre offentlige myndigheder, bl.a. i form af oplysninger fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR) og oplysninger fra Arbejdstilsynets smileyordning.

Det foreslås endvidere, at Sikkerhedsstyrelsen i tilfælde, hvor det vil være af væsentlig betydning for tilsynet, får adgang til at indhente ikke-offentligt tilgængelige oplysninger fra andre myndigheder med henblik på registersamkøring. Det kan f.eks. være i en situation, hvor Sikkerhedsstyrelsen er bekendt med overtrædelser, personskader eller borgerhenvendelser.

Sikkerhedsstyrelsen vil ikke have brug for at kende identiteten på personer, der eventuelt måtte have fået gener eller komplikationer efter tatovering, men vil alene have brug for oplysninger om hvilket tatoveringssted, det drejer sig om. Der vil derfor ikke være tale om oplysninger, der identificerer eller gør det muligt at identificere enkeltpersoner. Hermed vil Sikkerhedsstyrelsen ikke få adgang til oplysninger om enkeltpersoners navn, cpr.nr., helbredsmæssige forhold, behandling m.v.

Herudover skal det bemærkes, at samkøring af oplysninger i Sikkerhedsstyrelsens datadrevne risikomodel vil ske under hensyntagen til de særlige regler i databeskyttelseslovgivningen.

Tilsynsbesøg vil som udgangspunkt skulle varsles, inden besøget foretages som foreskrevet i § 5, stk. 1, i lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter med senere ændringer (retssikkerhedsloven). Kravet om varsling kan ifølge lovens § 5, stk.

4, fraviges, hvis øjemedet med indgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående kendskab til underretning skulle gives. Reglerne i retssikkerhedsloven vil således finde anvendelse.

Det er vurderingen, at øjemedet normalt ikke forspildes ved at varsle eller anmelde tilsynsbesøg. Hensynet til tatoveringsstedets arbejde tilsiger også, at tilsyn skal varsles, idet tatovering af en kunde kan vare i flere timer, hvorfor uvarslet tilsyn vil betyde, at en udøver af tatovering ved et tilsynsbesøg må afbryde tatovering af kunden. Tatoveringssteder har desuden åbent på forskellige tider af døgnet og ikke nødvendigvis inden for normale forretningsåbningstider, hvilket kan medføre, at tilsynsmyndigheden ofte kan komme forgæves på tilsynsbesøg.

Det er vurderingen, at man ved at varsle tilsynsbesøg får en mere åben og konstruktiv dialog med tatoveringsstederne, der modtager tilsynsbesøg. Det foreslås derfor, at der sædvanligvis foretages varslede tilsynsbesøg. Uvarslede tilsynsbesøg vil kunne komme på tale, f.eks. i situationer, hvor Sikkerhedsstyrelsen finder, at der foreligger risiko for tatoveringssikkerheden. Et opfølgende tilsynsbesøg med henblik på at kontrollere, om et påbud er efterkommet, vil typisk være et uvarslet tilsynsbesøg, da der i disse situationer vil være risiko for tatoveringssikkerheden. Sikkerhedsstyrelsen kan vælge at foretage varslede eller uvarslede tilsynsbesøg på baggrund af bekymringshenvendelser, oplysninger fra medierne m.v. vedrørende risiko for tatoveringssikkerheden.

Når Sikkerhedsstyrelsen har gennemført et tilsynsbesøg hos et tatoveringssted, fremsender Sikkerhedsstyrelsen et brev til tatoveringsstedet med en opsummering af besøget og en orientering om sagens eventuelle videre forløb.

Sikkerhedsstyrelsens tilsyn kan også gennemføres ved indhentning af oplysninger hos tatoveringsstedet. Dette kan eksempelvis være kopi af informationsmateriale eller dokumentation for procedurer på tatoveringsstedet.

Det foreslås desuden, at Sikkerhedsstyrelsen i de tilfælde, hvor der udstedes et påbud efter forslaget § 14, stk. 1, foretager et opfølgende tilsynsbesøg med henblik på at kontrollere, om påbuddet er efterkommet. Et opfølgende tilsynsbesøg vil altid udløse et gebyr.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen får hjemmel til at pålægge tatoveringssteder at meddele styrelsen alle oplysninger, der er nødvendige for styrelsens tilsyn. Det foreslås desuden, at sådanne tilsynsbesøg skal kunne aflægges, uden at der foreligger en retskendelse mod, at Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter legitimerer sig på behørig vis.

Såfremt Sikkerhedsstyrelsen bliver opmærksom på, at et tatoveringssted har undladt at registrere sig, jf. lovforslagets § 4, stk. 1, vil Sikkerhedsstyrelsen kunne politianmelde tatoveringsstedet med henblik på, at man kan blive straffet efter den foreslåede § 17. Det samme gælder, hvis Sikkerhedsstyrelsen bliver opmærksom på, at et tatoveringssted overtræder forbuddene i den foreslåede § 9, undlader at opfylde oplysningspligten efter § 11, stk. 2, eller undlader at opfylde et påbud efter lovforslagets § 14, stk. 1.

Hvis et registreret tatoveringssted ikke overholder kravene i forslaget §§ 7-9 eller i regler udstedt i medfør heraf, vil Sikkerhedsstyrelsen, når overtrædelsen kan udgøre en risiko for forbrugere, der lader sig tatovere på stedet, som udgangspunkt udstede et påbud om at træffe foranstaltninger med henblik på at efterleve kravene. Efterkommes påbuddet ikke, vil Sikkerhedsstyrelsen således kunne politianmelde tatoveringsstedet. Afhængig af alvorligheden af overtrædelsen vil Sikkerhedsstyrelsen også i overensstemmelse med det almindelige proportionalitetsprincip kunne afregistrere tatoveringsstedet.

Det forudsættes generelt, at tilsynet udføres i overensstemmelse med lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter med senere ændringer (retssikkerhedsloven).

2.8. Afskæring af klageadgang

2.8.1. Gældende ret

Det fremgår af § 2, stk. 1, nr. 7, i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, at det bl.a. vil være en forudsætning for, at brancheforeninger efter ansøgning kan godkendes af Styrelsen for Patientsikkerhed til at registrere tatovører, at foreningen opretter et klageorgan, hvor mere end halvdelen af klageorganets medlemmer skal være forbrugerrepræsentanter.

Klageorganet skal kunne behandle klager fra tatovører over foreningens beslutninger om ikke at tildele titlen registreret tatovør samt fratagelse af tilladelse til at anvende titlen registreret tatovør.

Sundhedsstyrelsen (nu Styrelsen for Patientsikkerhed) har i §§ 12-18 i bekendtgørelse nr. 27 af 14. januar 2014 fastsat de nærmere krav til klageorganet, herunder til udpegning af medlemmer.

Da ingen brancheforeninger har ansøgt Styrelsen for Patientsikkerhed om godkendelse til at registrere tatovører, har klageordningen ingen praktisk anvendelse.

2.8.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det vurderes, at de afgørelser, som Sikkerhedsstyrelsen vil skulle træffe i henhold til lovforslagets bestemmelser, og efter regler, der foreslås fastsat i medfør af den kommende lov, vil være af teknisk karakter. Styrelsen for Patientsikkerhed og Miljøstyrelsen vil efter behov bidrage til Sikkerhedsstyrelsens fastsættelse af reaktionsniveauer. Der kan f.eks. være afgørelser om, at et tatoveringssted skal revidere sit informationsmateriale eller indrette tatoveringsstedet på en måde, så der er adgang til håndhygiejnefaciliteter. At træffe disse afgørelser vil forudsætte betydelig teknisk eller infektionshygiejnisk indsigt på området, som det ikke kan forventes, at Erhvervsministeriets departement er i besiddelse af.

Det er således vurderingen, at Erhvervsministeriet, der er rekursmyndighed for afgørelser truffet af Sikkerhedsstyrelsen, ikke vil være i besiddelse af den nødvendige tekniske og faglige indsigt for at kunne foretage en realitetsbehandling af eventuelle klager over Sikkerhedsstyrelsens afgørelser.

Det foreslås derfor, at afgørelser truffet af Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede lov eller regler udstedt i medfør heraf ikke skal kunne indbringes for anden administrativ myndighed. Det gælder såvel afgørelsernes materielle indhold som spørgsmål, der relaterer sig til styrelsens sagsbehandling. Bestemmelsen afskærer ikke den almindelige adgang til at få afgørelser prøvet ved domstolene.

2.10. Gebyrer

2.10.1. Gældende ret

Omkostningerne til Styrelsen for Patientsikkerheds administration af den gældende frivillige, brancheadministrerede registreringsordning pålægges de brancheforeninger, som bliver godkendt af Styrelsen for Patientsikkerhed til at kunne registrere tatovører i form af gebyrer.

Der er ikke efter gældende ret mulighed for at opkræve gebyrer fra de enkelte tatovører.

2.10.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at de myndighedsopgaver, der skal varetages i henhold til lovforslaget, skal finansieres af branchen via gebyrer.

Det foreslås derfor, at Sikkerhedsstyrelsen får hjemmel til årligt at opkræve gebyrer hos dem, der har registreret ét eller flere tatoveringssteder. Gebyret skal finansiere Sikkerhedsstyrelsens udgifter til etablering og drift af den foreslåede registreringsordning og styrelsens tilsyn.

Der forventes, at det årlige registreringsgebyr vil udgøre 5.776 kr. pr. registreret tatoveringssted de første 6 år. De efterfølgende år forventes gebyret at udgøre 3.535 kr. pr. registreret tatoveringssted. Gebyret for opfølgende tilsynsbesøg forventes at udgøre 5.175 kr.

Det er estimeret, at 600 tatoveringssteder vil lade sig registrere.

2.11. Straffebestemmelser

2.11.1. Gældende ret

Det er efter § 5 i lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, muligt at straffe den, der uberettiget betegner sig registreret tatovør, med bøde.

Det er efter § 1, stk. 1, og stk. 2, i lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering muligt at straffe den, der tatoverer en person under 18 år og den, der tatoverer en person i hoved, på hals eller på hænder.

2.11.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Henset til de mulige sundhedsmæssige risici forbundet med tatovering, samt de øvrige potentielle menneskelige og sociale konsekvenser, der kan være forbundet med tatovering af visse legemsdele eller ved at få en tatovering i en ung alder, finder Sundheds- og Ældreministeriet at overtrædelser af de i § 17, stk. 1, anførte bestemmelser, bør kunne straffes med bøde.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at overtrædelse af bestemmelserne i den foreslåede lov eller regler, der fastsættes i medfør af loven, skal svare til nuværende retspraksis ved overtrædelser af tilsvarende karakter.

Sundheds- og Ældreministeriet er bekendt med 2 domme, som er afsluttet med en bøde på 5.000 kr. for overtrædelse af tatoveringslovens § 1, stk. 1, og stk. 2, ved 7 gange at have tatoveret en pige, der var under 18 år gammel og 1 gang tatoveret hendes finger, og en bøde på 10.000 kr. for overtrædelse af tatoveringslovens § 1, stk. 1, ved at have tatoveret to piger, der begge var under 16 år.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at bødestørrelserne ved overtrædelse af de foreslåede forbud mod at tatovere personer under 18 år og mod at tatovere personer i hoved, på hals og på hænder bør svare til nuværende retspraksis for overtrædelse af tatoveringsloven, og at bødeudmålingen bør tage sit udgangspunkt i denne lovs principper. Det vurderes på den baggrund, at straffen for overtrædelse af forbuddet mod at tatovere personer under 18 år ikke bør være lavere end en bøde på 10.000 kr.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder. Formildende omstændigheder kan være, hvis den tatoverede under 18 år har fremvist falsk ID. Skærpende omstændigheder kan være, hvis den tatoverede er 16 år eller yngre, eller hvis den udførte tatovering er omfattende i størrelse eller oven i købet er udført i hoved, på hals eller på hænder.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.6.2 og bemærkningerne til lovforslagets kapitel 7.

2.12. Overgang, ophævelse og ikrafttræden

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. juli 2018, da lovforslaget medfører direkte konsekvenser for erhvervslivet. Det vil samtidig give Sikkerhedsstyrelsen tid til at indrette sig på at skulle modtage registreringer af tatoveringssteder og foretage tilsynsbesøg.

Det foreslås samtidig at ophæve lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering, der videreføres i det foreslåede kapitel 3. Endvidere foreslås det at ophæve lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører, idet loven i dag er uden praktisk betydning.

Da den foreslåede registreringsordning vil indebære begrænsninger i den fri erhvervsudøvelse, foreslås det samtidig at indføre en overgangsordning for tatoveringssteder, hvor der udføres tatoveringer i erhvervsmæssigt øjemed på datoen for lovens ikrafttræden. Det vurderes, at overgangsordningen bør udformes således, at allerede etablerede tatoveringssteder senest halvandet år efter lovens ikrafttræden skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Det vil sige senest den 1. januar 2020.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget medfører en række nye opgaver for Sikkerhedsstyrelsen.

Den foreslåede registreringsordning for tatoveringssteder indebærer, at Sikkerhedsstyrelsen skal etablere og drive et system til håndtering af registreringer af tatoveringssteder, herunder oplysninger som skal modtages sammen med registreringen.

Sikkerhedsstyrelsen vil desuden skulle offentliggøre og vedligeholde et register over registrerede tatoveringssteder, og styrelsen vil skulle gennemføre informationsaktiviteter rettet mod branchen og forbrugere.

Endvidere vil Sikkerhedsstyrelsen skulle etablere og drive en tilsynsordning med henblik på at føre tilsyn med tatoveringssteder, der er omfattet af den foreslåede registreringsordning for tatoveringssteder.

Da der er tale om nye opgaver af ganske omfattende karakter, vil opgaverne ikke kunne afholdes inden for Sikkerhedsstyrelsens eksisterende ramme. Det foreslås derfor, at Sikkerhedsstyrelsens udgifter til varetagelse af disse nye opgaver finansieres via gebyrer, der opkræves hos tatoveringsstederne.

Sikkerhedsstyrelsens samlede udgifter til varetagelse af disse nye opgaver er opgjort til 2,7 mio. kr. i gennemsnit over de første 6 driftsår og efterfølgende 2,2 mio. kr. årligt. Med opkrævningen af disse gebyrer vil Sikkerhedsstyrelsens merudgifter til varetagelse af de nævnte opgaver være fuldt omkostningsdækket.

Lovforslaget vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunerne eller regionerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsens merudgifter til varetagelse af de nye opgaver, som styrelsen vil skulle varetage efter lovforslaget, finansieres af gebyrer, der pålægges erhvervslivet. Der forventes at ville blive opkrævet et årligt registreringsgebyr på 5.776 kr. pr. registreret tatoveringssted de første 6 år. De efterfølgende år forventes der at blive opkrævet et årligt gebyr på 3.535 kr. pr. registreret tatoveringssted. Gebyret for opfølgende tilsynsbesøg forventes at udgøre 5.175 kr.

Det er estimeret, at 600 tatoveringssteder vil lade sig registrere.

Med den foreslåede ordning vil der blive stillet krav til lokaleindretning, da tatovering altid indebærer en risiko for infektioner eller andre komplikationer. De risici, der er for infektiøse komplikationer forårsaget af bakterier og andre mikroorganismer og smitte med blodbårne vira, kan mindskes ved iagttagelse af hygiejniske forholdsregler. Tatoveringssteder, der ikke på forhånd opfylder sådanne krav til lokaleindretning, vil få merudgifter hertil. De samlede omkostninger vurderes dog at være begrænsede.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget implementerer ikke EU-ret, men udgør et forslag til etablering af en ordning, der supplerer eksisterende EU-regulering i produktsikkerhedsdirektivet (nr. 95/2001). Forslaget vurderes heller ikke at udgøre overimplementering.

Som der er redegjort for under afsnit 2.5. i de almindelige bemærkninger, finder produktsikkerhedsreguleringen anvendelse i forhold til de oplysninger, tatoveringsstederne skal have adgang til for, at det skal være muligt at spore tatoveringsfarver tilbage i leverandørkæden. Reglerne i REACH-forordningen (nr. 1907/2006) og CLP-forordningen (nr. 1272/2008) har som også beskrevet i afsnit 2.5.1. et andet formål og suppleres derfor af produktsikkerhedsdirektivets regler.

Lovforslaget indeholder som beskrevet i de almindelige bemærkninger i afsnit 2.5. og i bemærkningerne til lovforslagets § 9, et forslag om, at et tatoveringssted skal opbevare navn og adresse på det seneste afsætningsled for de tatoveringsfarver, der anvendes til tatovering på tatoveringsstedet på en sådan måde, at oplysningerne kan sættes i forbindelse med hver enkelt udført tatovering.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Udkast til lovforslag har været sendt i høring hos: Bispebjerg Hospital – Tatoveringsklinikken, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Kosmetolog Forening, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Dansk Standard, Dansk Tatovør Laug, Danske Patienter, Danske Regioner, De Professionelle Uafhængige Tatovører, Erhvervsministeriet, Forbrugerrådet Tænk, Frisør- og Kosmetikerfagets Fællesudvalg i Danmark, Justitsministeriet, KL, Mijøstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet, Patientforeningen, Patientforeningen Danmark, Patientforeningernes Samvirke, Professionelle Danske Tatovører, Region Hovedstaden, Region Midtjylland, Region Nordjylland, Region Sjælland, Region Syddanmark, Sikkerhedsstyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	Lovforslaget medfører en række nye opgaver for Sikkerhedsstyrelsen. Da der er tale om nye opgaver af ganske omfattende karakter, vil opgaverne ikke kunne afholdes inden for Sikkerhedsstyrelsens eksisterende ramme. Sikkerhedsstyrelsens samlede

		udgifter til varetagelse af disse nye opgaver er opgjort til 2,7 mio. kr. i gennemsnit over de første 6 driftsår og efterfølgende 2,2 mio. kr. årligt.
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Sikkerhedsstyrelsen skal etablere og drive et system til håndtering af registreringer af tatoveringssteder. Sikkerhedsstyrelsen vil desuden skulle gennemføre informationsaktiviteter rettet mod branchen og forbrugere. Endvidere vil Sikkerhedsstyrelsen skulle etablere og drive en tilsynsordning med henblik på at føre tilsyn med tatoveringssteder.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet mv.	Ingen	Tatoveringssteder skal betale et årligt gebyr til Sikkerhedsstyrelsen til varetagelse af de nye opgaver, som styrelsen vil skulle varetage efter lovforslaget. Gebyret forventes at skulle udgøre 5.776 kr. årligt pr. registreret tatoveringssted de første 6 år. De efterfølgende år forventes der at blive opkrævet et årligt gebyr på 3.535 kr. pr. registreret tatoveringssted. Tatoveringssteder skal derudover betale et gebyr for opfølgende tilsynsbesøg på forventeligt 5.175 kr. Med den foreslåede ordning vil der blive stillet krav til lokaleindretning. Tatoveringssteder, der ikke på forhånd opfylder disse krav, vil få merudgifter hertil. De samlede omkostninger vurderes dog at være begrænsede.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.	Ingen	Tatoveringssteder skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Derudover skal tatoveringssteder udlevere skriftlig information til forbrugere, inden tatovering udføres samt opbevare navn og adresse på det seneste afsætningsled for de tatoveringsfarver, der anvendes til tatovering på tatoveringsstedet. Oplysningerne om tatoveringsfarverne skal opbevares i 5 år. Tatoveringssteder skal udlevere oplysningerne om tatoveringsfarverne for den enkelte tatovering efter anmodning fra forbrugeren.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten		Lovforslaget implementerer ikke EU-ret, men udgør et forslag til etablering af en ordning, der supplerer eksisterende EU-regulering i produktsikkerhedsdirektivet (nr. 95/2001). Forslaget vurderes heller ikke at udgøre overimplementering.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det fremgår af bestemmelsen, at lovforslaget har til formål at etablere en obligatorisk registrerings- og tilsynsordning for tatoveringssteder med henblik på at mindske de mulige sundhedsmæssige risici for forbrugerne i forbindelse med tatovering. En sådan registrerings- og tilsynsordning medfører, at forbrugerne får adgang til tatoveringssteder, der opfylder et minimum af krav til hygiejne, dokumentation for tatoveringsfarver og forbrugerinformation.

Til § 2

Det fremgår af den foreslåede § 2, *stk. 1*, at loven gælder for tatoveringssteder, hvor der udøves tatovering i erhvervmæssigt øjemed, dog foreslås det, at kapitel 3 skal gælde for enhver, der udøver tatovering, uanset om dette sker i erhvervmæssigt øjemed eller ej.

Den foreslåede afgrænsning af lovens anvendelsesområde, undtagen for så vidt angår kapitel 3, indebærer, at alle steder, hvor der udøves tatovering i erhvervmæssigt øjemed er omfattede.

Det bemærkes, at den foreslåede afgrænsning af lovens anvendelsesområde for så vidt angår kapitel 3 om forbud mod at tatovere personer under 18 år og mod at tatovere personer på visse legemsdele, gælder for enhver, der udøver tatoveringen, uanset sted, og uanset om dette sker i erhvervmæssigt øjemed eller ej.

Endelig fremgår det af den foreslåede § 2, *stk. 2*, at loven ikke omfatter tatovering, der udføres som led i behandling, jf. sundhedslovens § 5. Dette gælder, uanset hvor tatovering som led i behandling finder sted. Ved behandling forstås efter sundhedslovens § 5, bl.a. undersøgelse, diagnosticering og sygdomsbehandling samt forebyggelse og sundhedsfremme i forhold til den enkelte patient.

Til § 3

Det foreslås at indsætte definitioner på en række centrale begreber, der anvendes i den foreslåede lov.

Ved tatoveringssted forstås ifølge lovforslagets § 3, *nr. 1*, et sted, hvor der udføres tatovering i erhvervmæssigt øjemed. Med den foreslåede definition omfatter begrebet tatoveringssted alle steder, hvor der udføres tatovering i erhvervmæssigt øjemed. Det omfatter herunder f.eks. traditionelle tatoveringsforretninger, hvor der udføres tatovering. Stederne kan være faste lokaliteter eller steder, hvor der lejlighedsvis udføres tatovering, f.eks. ved tatoveringsevents eller på messer. Et tatoveringssted kan i princippet også være i hjemmet, såfremt tatovering dér udøves i erhvervmæssigt øjemed.

Ved *tatovering* forstås ifølge lovforslagets § 3, *nr. 2*, både en metode og et resultat af anvendelsen af metoden i form af farveændring af hud eller slimhinde. Ved tatovering indføres der pigment i hud eller slimhinde. Pigment frembringer en farveændring af huden/slimhinden. Det er pigmentkornene, der udgør den fysiske tatovering i huden/slimhinden. Tatovering defineres i § 3, *nr. 2*, således som en metode, hvorved tatoveringsfarve med et eller flere pigmenter (langtidsholdbart farvestof) med nål eller lignende udstyr indføres i en persons læderhud eller i slimhinde med henblik på permanent eller langvarig farvning af hud eller slimhinde med det formål at dekorere, forskønne, korrigere, rekonstruere eller bibringe det tatoverede område en bestandig markering. Den ved metoden frembragte farveændring af hud eller slimhinde benævnes tatovering. Kosmetisk tatovering er omfattet af begrebet tatovering.

Ved *erhvervsmæssigt øjemed* forstås ifølge lovforslagets § 3, nr. 3, at tatovering udføres af en person, der udfører tatovering som led i udøvelsen af sit erhverv, uanset om det sker mod vederlag eller vederlagsfrit. Med den foreslåede definition omfatter begrebet *erhvervsmæssigt øjemed* også den situation, hvor en tatovering udføres gratis af en, der udfører tatovering som led i udøvelsen af sit erhverv, f.eks. som en del af en markedsføringsindsats på en messe.

Til § 4

Der gælder i dag ingen pligt for tatoveringssteder til at lade sig registrere for, at der på stedet må udøves tatovering i *erhvervsmæssigt øjemed*.

Det foreslås med lovforslagets § 4 at indføre en registreringsordning for tatoveringssteder.

Det fremgår af den foreslåede § 4, stk. 1, at et tatoveringssted, hvor der udføres tatovering i *erhvervsmæssigt øjemed*, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Det fremgår endvidere, at registreringspligten påhviler den ejer, der udbyder tatoveringsydelsen, og at registrering skal indeholde oplysninger om navn, adresse, telefonnummer, eventuel hjemmesideadresse og eventuelt cvr-nummer på tatoveringsstedet og på den ejer, der udbyder tatoveringsydelsen. Det indebærer, at tatoveringssteder skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen, inden de påbegynder deres virksomhed, for at de lovligt kan udføre tatovering i *erhvervsmæssigt øjemed*. Endelig fremgår det af bestemmelsen, at hvis der sker ændringer i forhold til de registrerede oplysninger, har den ejer, der udbyder tatoveringsydelsen, pligt til at opdatere de registrerede oplysninger inden for rimelig tid.

Det fremgår af den foreslåede § 4, stk. 2, at det kun er tilladt at udføre *erhvervsmæssig* tatovering på et tatoveringssted, der er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen. Det følger heraf, at det vil være forbudt at tatovere i *erhvervsmæssigt øjemed*, hvis ikke det sker på et registreret tatoveringssted.

Der vil ikke gælde nogen begrænsning i antallet af tatovører, der kan udføre tatoveringer på det registrerede tatoveringssted. Det vil desuden være ejeren (en fysisk eller juridisk person), af tatoveringsstedet, der er ansvarlig for, at stedet er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen, og at tatovering på stedet sker i henhold til de regler, der vil blive fastsat i henhold til lovforslaget. Det vil således være ejeren, der med lovforslaget er overordnet ansvarlig for, at den enkelte udøver af tatovering på tatoveringsstedet opfylder disse regler, når vedkommende tatoverer en kunde, og som er ansvarlig for at tage de nødvendige forholdsregler, hvis dette ikke sker.

Det foreslås, at ejere af tatoveringssteder selv skal lade tatoveringsstedet registrere digitalt. De skal endvidere selv foretage ændringer i oplysninger om registreringen, f.eks. afregistrering ved tatoveringsstedets ophør med tatoveringsvirksomhed. Hvis et registreret tatoveringssted flytter til en ny adresse, er der tale om et nyt tatoveringssted, der skal registreres. Det skyldes, at en flytning kan nødvendiggøre et nyt tilsynsbesøg med henblik på at føre tilsyn med, om indretning m.v. i de nye lokaler lever op til kravene.

Med den foreslåede § 4, stk. 3, opretter Sikkerhedsstyrelsen et tatoveringsstedsregister. Registeret skal indeholde oplysninger om tatoveringssteder, der udfører tatoveringssteder i *erhvervsmæssigt øjemed*, som har ladet sig registrere på styrelsens hjemmeside. Med registeret etableres et grundlag for en tilsynsordning med tatoveringssteder.

Det fremgår af den foreslåede § 4, stk. 4, at Sikkerhedsstyrelsen offentliggør oplysninger fra tatoveringsstedsregisteret om, hvilke tatoveringssteder, der er registrerede efter stk. 1. De oplysninger,

som skal offentliggøres, er oplysninger, der gør det muligt for forbrugerne at identificere registrerede tatoveringssteder, herunder et tatoveringssteds navn, adresse, telefonnummer og evt. hjemmesideadresse.

Til § 5

Det fremgår af den foreslåede § 5, at erhvervsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om registrering efter § 4, stk. 1, herunder regler om nærmere afgrænsning af de tatoveringssteder, der skal lade sig registrere. Det tilsigtes, at der fastsættes regler, der indebærer, at et sted med en fast lokalitet (virksomhedsadresse), hvor der udøves erhvervsmæssig tatovering, skal registreres som et tatoveringssted. Det forudsættes, at hver faste lokalitet registreres som ét tatoveringssted, ligesom der opkræves et gebyr for hvert af sådanne steder. Det gælder uanset ejerforholdene og uanset, om ejeren måtte være bosiddende her i landet eller ej. Samme ejer kan således have flere tatoveringssteder, der hver skal registreres, og hvorfra der for hvert enkelt sted skal betales et årligt gebyr. Tatovering, der finder sted på midlertidige lokaliteter (f.eks. tatoveringsevents m.v.), vil typisk foregå som en del af den virksomhed, der udføres på et fast tatoveringssted. Det forudsættes, at der i så fald ikke skal ske en selvstændig registrering af det midlertidige sted. Det forudsættes dog, at virksomheder, der udelukkende udfører tatoveringer lejlighedsvist på ikke-faste lokaliteter, vil skulle registreres med en virksomhedsadresse. I forbindelse med udførelsen af tilsynet vil Sikkerhedsstyrelsen kunne anmode tatoveringsstedet om og i givet fald hvor, tatoveringsstedet udfører tatoveringer ud over på den faste lokalitet. Sikkerhedsstyrelsen vil dermed i praksis have mulighed for eventuelt at foretage et tilsynsbesøg ved en tatoveringsevent eller på en messe.

Til § 6

Med lovforslagets § 6, stk. 1, bemyndiges erhvervsministeren til at fastsætte regler om, at skriftlig kommunikation til og fra Sikkerhedsstyrelsen om forhold, som er omfattet af loven eller af regler fastsat i medfør heraf skal foregå digitalt.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er, at digital kommunikation mellem virksomheder m.v. og det offentlige skal udbredes således, at al relevant skriftlig kommunikation fremover foregår digitalt. Baggrunden herfor er blandt andet et ønske om at sikre hurtigere kommunikation mellem virksomhederne og det offentlige, hurtig og effektiv service fra myndighederne og en optimering af arbejdsgangene hos både virksomhederne og myndighederne.

Erhvervsministeren vil med hjemmel i den foreslåede bemyndigelse bl.a. kunne fastsætte regler om, at alle skriftlige henvendelser m.v. til Sikkerhedsstyrelsen om forhold, som er omfattet af loven eller af regler, som fastsat i medfør heraf, skal foregå digitalt, herunder at skriftlige henvendelser ikke anses for behørigt modtaget i styrelsen, hvis de indsendes på anden vis end den foreskrevne digitale måde. Hvis oplysninger m.v. sendes til styrelsen på anden måde end den foreskrevne digitale måde, eksempelvis pr. brev, følger det af den almindelige vejledningspligt, jf. forvaltningslovens § 7, at styrelsen må vejlede om reglerne på området, herunder om pligten til at kommunikere på den foreskrevne digitale måde.

Det er hensigten at udnytte den foreslåede bemyndigelse i stk. 1 til at fastsætte regler om, at registrering af tatoveringssteder efter § 4, stk. 1, skal ske i et digitalt selvbetjeningsystem.

Det er desuden hensigten at fastsætte regler om, at skriftlig kommunikation i øvrigt til og fra Sikkerhedsstyrelsen om forhold, som er omfattet af loven eller regler udstedt i medfør af loven, skal foregå digitalt, f.eks. pr. e-mail.

Ved henvendelser til Sikkerhedsstyrelsen kan styrelsen stille krav om, at den pågældende oplyser en e-mailadresse, som den pågældende kan kontaktes på i forbindelse med behandlingen af en konkret sag eller

henvendelse til styrelsen. I den forbindelse kan der også pålægges den pågældende en pligt til at underrette styrelsen om en eventuel ændring i e-mailadressen, inden den konkrete sag afsluttes eller henvendelsen besvares, medmindre e-mails automatisk bliver videresendt til den nye e-mailadresse.

Af de regler, der fastsættes i medfør af det foreslåede stk. 1, vil det komme til at fremgå, hvem der er omfattet af forpligtelsen til at kommunikere digitalt med Sikkerhedsstyrelsen og om hvilke forhold. Der vil i den forbindelse også kunne fastsættes overgangsordninger, som skal lette overgangen til obligatorisk digital kommunikation, og der vil kunne fastsættes regler om, at der i visse tilfælde kan ske fritagelse fra pligten til at benytte digital kommunikation. Fritagelsesmuligheden tænkes bl.a. anvendt, hvor det er påkrævet at anvende en dansk digital signatur, og der er tale om en person uden dansk CPR-nummer eller en virksomhed med hjemsted i udlandet, som ikke kan få en dansk digital signatur, eller hvis sagen omfatter store mængder dokumentation, som ikke er hensigtsmæssigt at indsende digitalt.

Der vil desuden i medfør af den foreslåede bemyndigelse kunne fastsættes regler om, at Sikkerhedsstyrelsen kan sende visse meddelelser, herunder kvitteringer, afgørelser m.v., til virksomhedens eller personens digitale postkasse med de retsvirkninger, der følger af lov nr. 528 af 11. juni 2012 om Offentlig Digital Post.

Med bestemmelsens *stk. 2* foreslås det, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el. lign.

Som nævnt ovenfor i bemærkningerne til *stk. 1*, er det hensigten at fastsætte regler om, at registrering af tatoveringssteder efter § 4, *stk. 1*, skal ske i et digitalt selvbetjeningsystem.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* fastsætter, hvornår en digital meddelelse må anses for at være kommet frem til adressaten for meddelelsen, dvs. modtageren af meddelelsen. Bestemmelsen finder anvendelse både på meddelelser, der frivilligt sendes digitalt, og på meddelelser, der er obligatorisk at sende digitalt.

En meddelelse vil normalt anses for at være kommet frem til Sikkerhedsstyrelsen på det tidspunkt, hvor meddelelsen er tilgængelig for styrelsen, dvs. når styrelsen kan behandle meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i en modtagelsesanordning eller et datasystem.

En meddelelse anses for at være kommet frem til en virksomhed eller person på det tidspunkt, hvor meddelelsen er tilgængelig for den pågældende. En meddelelse anses for at være tilgængelig for adressaten fra det tidspunkt, hvor adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Det er således uden betydning, om eller hvornår adressaten gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Det vil sige med samme retsvirkninger som fysisk post, der anses for at være kommet frem, når den pågældende meddelelse m.v. er lagt i modtagerens fysiske postkasse. En meddelelse vil blive anset for at være tilgængelig, selvom den pågældende ikke kan skaffe sig adgang til meddelelsen, hvis dette skyldes hindringer, som det er op til den pågældende at overvinde. Som eksempler herpå kan nævnes, at den pågældendes egen computer ikke fungerer, eller den pågældende har mistet koden til sin digitale signatur.

Til § 7

Der gælder ikke i dag krav til hygiejnestandarden på steder, hvor der udføres tatovering i erhvervsmæssigt øjemed.

Med henblik på forebyggelse af risiko for smitteoverførsel i forbindelse med tatovering foreslås det med § 7, stk. 1, at et registreret tatoveringssted skal sikre forsvarlige infektionshygiejniske forhold. De infektionshygiejniske forhold skal være forsvarlige med hensyn til de fysiske rammer (lokaler og inventar) og med hensyn til håndtering, genbehandling og opbevaring af udstyr og tatoveringsfarver. De infektionshygiejniske forhold skal endvidere være forsvarlige i forbindelse med alle procedurer ved tatovering.

Med den foreslåede § 7, stk. 2, bemyndiges Styrelsen for Patientsikkerhed til i samarbejde med Statens Serum Institut at fastsætte regler om de infektionshygiejniske krav, der påhviler tatoveringsstederne. Statens Serum Institut har bl.a. til formål at forebygge og bekæmpe smitsomme sygdomme. Instituttet yder bl.a. rådgivning og bistand, der vedrører instituttets opgaver, jf. sundhedslovens § 222, stk. 1.

Reglerne skal fastsætte kravene til forsvarlig infektionshygiejne i forhold til de fysiske rammer (lokaler og inventar), håndtering, genbehandling og opbevaring af udstyr, håndtering af tatoveringsfarver samt alle procedurer ved tatovering.

Der vil bl.a. blive fastsat krav til lokaleindretning og adgang til hygiejnefaciliteter, brug af sterile nåle og skæreblade og anvendelse af handsker.

Til § 8

Der stilles ikke i dag krav til udlevering af forbrugerinformation forud for en tatovering.

Der er risiko for at få gener og komplikationer som følge af tatovering. For at sikre at forbrugere får information om de almindelige risici, der kan være forbundet med at lade sig tatovere og hvornår forbrugerne skal søge læge, fastsættes med den foreslåede § 8, stk. 1, at et registreret tatoveringssted skal udlevere skriftlig information til forbrugeren, inden tatovering udføres.

Efter den foreslåede § 8, stk. 2, bemyndiges Styrelsen for Patientsikkerhed til at fastsætte regler om, hvad det skriftlige informationsmateriale til forbrugeren minimum skal indeholde. Det er hensigten, at Sikkerhedsstyrelsen på sin hjemmeside skal offentliggøre den information, som tatoveringssteder skal udlevere til forbrugerne.

Til § 9

Det foreslås med bestemmelsen i § 9, stk. 1, at et registreret tatoveringssted skal opbevare navn og adresse på det seneste afsætningsled for de tatoveringsfarver, der anvendes til tatovering på tatoveringsstedet, således at oplysningerne kan sættes i forbindelse med hver enkelt udført tatovering. Ved det seneste afsætningsled forstås bl.a. den der har solgt tatoveringsfarverne til et tatoveringssted.

Som der er redegjort for under afsnit 2.5. i de almindelige bemærkninger, finder produktsikkerhedsreguleringen anvendelse i forhold til de oplysninger, tatoveringsstederne skal have adgang til for, at det skal være muligt at spore tatoveringsfarver tilbage i leverandørkæden.

Opbevaringen af oplysningerne skal ske inden for databeskyttelseslovgivningens rammer.

Med § 9, stk. 2, foreslås det, at der i forhold til de oplysninger, der skal opbevares efter § 9, stk. 1, fastsættes en tidsperiode på 5 år. Det er den samme tidsperiode, som følger af produktsikkerhedsloven i forhold til de oplysninger, der skal opbevares efter denne lov for at kunne spore en forbrugerprodukts oprindelse.

Med § 9, stk. 3, foreslås det fastsat, at tatoveringsstedet skal udlevere oplysningerne, jf. § 9, stk. 1, i den periode, der følger af § 9, stk. 2, til forbrugeren om den tatovering som forbrugeren har fået udført. Det bemærkes, at der med forbrugeren skal forstås forbrugeren selv eller en person, som forbrugeren har givet fuldmagt hertil.

Udlevering af oplysningerne skal ske inden for databeskyttelseslovgivningens rammer.

Tilsynsmyndigheden kan efter den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 2, kræve de i § 9, stk. 1, nævnte oplysninger udleveret som led i sin tilsynsvirksomhed.

Til § 10

Lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering (tatoveringsloven) opstiller to forbud i forbindelse med udførelse af tatovering.

Det følger af tatoveringslovens §§ 1 og 2, at det er forbudt at tatovere en person under 18 år. Det er desuden forbudt at tatovere en person i hoved, på hals og på hænder. Straffen for overtrædelse af disse forbud er ifølge lovens § 1 bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Hverken tatoveringsloven eller dens forarbejder en nærmere afgrænsning af "tatovering", men det er Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at forbuddene i tatoveringslovens §§ 1 og 2 omfatter såvel traditionelle tatoveringer som kosmetisk tatovering. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2.6 ovenfor.

Det foreslås i § 10 at videreføre og genbekræfte forbuddene i tatoveringslovens §§ 1 og 2.

Det fremgår således af den foreslåede § 10, stk. 1, at det ikke er tilladt at udføre tatovering på en person under 18 år. Forbuddet vil være gældende uden hensyntagen til, at det er den unge selv, der aktivt har opsøgt et tatoveringssted med henblik på at lade sig tatovere, eller om en forælder måtte have givet samtykke til, at tatoveringen kan finde sted.

Det fremgår af den foreslåede § 10, stk. 2, at det ikke er tilladt at udføre tatovering på en person i hoved, på hals og på hænder. Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af forbuddet mod at tatovere en person i hoved, på hals og på hænder i § 1, stk. 2, i lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering.

Det foreslås, at straffen for overtrædelse af forbuddene i de foreslåede § 10, stk. 1 og stk. 2, skal være bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 17.

Til § 11

Ingen myndighed fører tilsyn med tatoveringssteder.

Med den foreslåede § 11, stk. 1, vil Sikkerhedsstyrelsen fremover skulle føre tilsyn med tatoveringssteder, der er omfattet af den foreslåede lov.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen fører et risikobaseret tilsyn på tatoveringssteder.

I lyset af de sikkerhedsmæssige og sundhedsmæssige risici samt et ureguleret marked er det hensigten, at Sikkerhedsstyrelsen skal gennemføre tilsyn på alle registrerede tatoveringssteder de første 3 år efter lovens ikrafttræden. Bl.a. vil Sikkerhedsstyrelsen de første 3 år efter lovens ikrafttræden gennemføre tilsyn hos alle nyregistrerede tatoveringssteder.

3 år efter lovens ikrafttræden vil Sikkerhedsstyrelsen overgå til en risikobaseret tilsynsmodel. Sikkerhedsstyrelsens risikobaserede tilsyn vil blive tilrettelagt med udgangspunkt i styrelsens datadrevne risikomodel, der allerede i dag benyttes til styrelsens kontrol på andre produkt- og forretningsområder.

Den datadrevne risikomodel vil således danne grundlag for prioritering af styrelsens fremtidige tilsynsaktiviteter. I den datadrevne risikomodel vil indgå data fra forskellige kilder, der organiseres på en måde, der giver mulighed for at danne rapporter og analyse til brug for prioriteringen. Modellen vil desuden bestå af softwareløsninger, der kan anvendes i forbindelse med analyse, rapportering og til statistiske formål.

Ved at benytte denne risikomodel med henblik på at tilrettelægge tilsynet med tatoveringssteder sikres det, at ressourcerne anvendes der, hvor regelefterlevelsen er lav, eller hvor risikoen ved manglende regelefterlevelse er størst.

På den baggrund foreslås det, at Sikkerhedsstyrelsen får hjemmel til at foretage registersamkøring af oplysninger i tilsynsøjemed. Der vil være tale om oplysninger fra det tatoveringsstedsregister, som Sikkerhedsstyrelsen vil skulle oprette, og offentligt tilgængelige oplysninger, der er indhentet hos andre offentlige myndigheder, bl.a. i form af oplysninger fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR) og oplysninger fra Arbejdstilsynets smileyordning.

Det foreslås endvidere, at Sikkerhedsstyrelsen i tilfælde, hvor det vil være af væsentlig betydning for tilsynet, får adgang til at indhente ikke-offentligt tilgængelige oplysninger fra andre myndigheder med henblik på registersamkøring. Det kan f.eks. være i en situation, hvor Sikkerhedsstyrelsen er bekendt med overtrædelser, personskader eller borgerhenvendelser.

Sikkerhedsstyrelsen vil ikke have brug for at kende identiteten på personer, der eventuelt måtte have fået gener eller komplikationer efter tatovering, men vil alene have brug for oplysninger om hvilket tatoveringssted, det drejer sig om. Der vil derfor ikke være tale om oplysninger, der identificerer eller gør det muligt at identificere enkeltpersoner. Hermed vil Sikkerhedsstyrelsen ikke få adgang til oplysninger om enkeltpersoners navn, cpr.nr., helbredsmaessige forhold, behandling m.v.

Herudover skal det bemærkes, at samkøring af oplysninger i Sikkerhedsstyrelsens datadrevne risikomodel vil ske under hensyntagen til de særlige regler i databeskyttelseslovgivningen.

Det foreslås, at tilsynsbesøg skal varsles inden besøget foretages som foreskrevet i § 5, stk. 1, i lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter med senere ændringer (retssikkerhedsloven). Kravet om varsling kan ifølge lovens § 5, stk. 4, fraviges, hvis øjemedet med indgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående kendskab til underretning skulle gives.

Det er vurderingen, at øjemedet normalt ikke forspildes ved at varsle eller anmelde tilsynsbesøg. Hensynet til tatoveringsstedets arbejde tilsiger også, at tilsyn skal varsles, idet tatovering af en kunde kan vare i flere timer, hvorfor uvarslet tilsyn vil betyde, at en udøver af tatovering ved et tilsynsbesøg må afbryde tatovering af kunden. Tatoveringssteder har desuden åbent på forskellige tider af døgnet og ikke nødvendigvis inden for normale forretningsåbningstider, hvilket kan medføre, at tilsynsmyndigheden ofte kan komme forgæves på tilsynsbesøg.

Det er vurderingen, at man ved at varsle tilsynsbesøg får en mere åben og konstruktiv dialog med tatoveringsstederne, der modtager tilsynsbesøg. Det foreslås derfor, at der sædvanligvis foretages varslede tilsynsbesøg. Uvarslede tilsynsbesøg vil kunne komme på tale, f.eks. i situationer, hvor Sikkerhedsstyrelsen

finder, at der foreligger risiko for tatoveringssikkerheden. Sikkerhedsstyrelsen kan vælge at foretage varslede eller uvarslede tilsynsbesøg på baggrund af bekymringshenvendelser, oplysninger fra medierne m.v., som Sikkerhedsstyrelsen vurderer vedrører risiko for tatoveringssikkerheden.

Sikkerhedsstyrelsens tilsyn kan også gennemføres ved indhentning af oplysninger hos tatoveringsstedet. Dette kan eksempelvis være billeddokumentation, kopi af informationsmateriale eller dokumentation for procedurer på tatoveringsstedet.

Det foreslås desuden, at Sikkerhedsstyrelsen i de tilfælde, hvor der udstedes et påbud efter forslaget § 14, stk. 1, foretager et opfølgende tilsynsbesøg med henblik på at kontrollere, om påbuddet er efterkommet. Et opfølgende tilsynsbesøg vil altid udløse et gebyr

Det fremgår af den foreslåede § 11, stk. 2, at Sikkerhedsstyrelsen af tatoveringssteder kan kræve at få meddelt alle oplysninger, der er nødvendige for at udøve tilsynet efter stk. 1. Det kan f.eks. være oplysninger om antallet af personer, der udøver tatovering på stedet, eller det skriftlige informationsmateriale, der udleveres til forbrugere. Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen kan kræve at få meddelt alle oplysninger, der er nødvendige for at udøve tilsynet efter stk. 1, inden for rimelig tid.

Til § 12

Det fremgår af den foreslåede § 12, 1. pkt., at for at tilvejebringe oplysninger til brug for gennemførelse af tilsynet efter § 11, stk. 1, har Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til private ejendomme og lokaliteter.

Ejendomme og lokaliteter er tatoveringssteder, dvs. de steder hvor der udføres tatovering i erhvervsmæssigt øjemed. Adgang uden retskendelse til private ejendomme og lokaliteter efter lovens forstand vil således alene forekomme i de tilfælde, hvor der på stederne udføres tatovering i erhvervsmæssigt øjemed, og alene på det sted, hvor aktiviteten pågår.

Bestemmelsen giver således Sikkerhedsstyrelsen mulighed for at få adgang uden retskendelse i forbindelse med gennemførelse af tilsynet. Bestemmelsen kan særligt anvendes i de situationer, hvor et tatoveringssted f.eks. ikke frivilligt ønsker at udlevere oplysninger m.v. til brug for gennemførelse af tilsynet.

Det er kun muligt for Sikkerhedsstyrelsen at anvende bestemmelsen i forbindelse med gennemførelse af tilsynet. Det skal således være formålet med adgangen, at der skal indhentes oplysninger, der er nødvendige for tilsynet. Sikkerhedsstyrelsen vil efter den foreslåede ordning kunne udøve tilsyn både i forbindelse med proaktive tilsyn, hvor styrelsen har planlagt tilsynet på forhånd, og reaktive tilsyn, som oftest sker efter en udefrakommende begivenhed, f.eks. en bekymringshenvendelse.

Det er ikke en forudsætning for, at Sikkerhedsstyrelsen kan få adgang efter bestemmelsen, at styrelsen har viden om, at der på stedet pågår tatoveringsvirksomhed, der udgør en risiko. Om det er nødvendigt at få adgang til tatoveringsstedet beror bl.a. på, om Sikkerhedsstyrelsen kan få tilstrækkelige oplysninger til brug for et tilsyn på anden måde. Endvidere bør der kun søges adgang til private beboelseslokaler, hvis undersøgelsens formål ikke har kunnet opnås på anden vis. Hvordan tilsynet udføres mest effektivt indgår i vurderingen af, om adgang må anses for nødvendig. Der er tale om en proportionalitetsafvejning.

Herudover foreslås det i § 12, 2. pkt., fastsat, at politiet om fornødent yder Sikkerhedsstyrelsen bistand, hvilket f.eks. kan være aktuelt i en situation, hvor Sikkerhedsstyrelsen nægtes adgang til en lokalitet ad

frivillighedens vej. Der kan i sådanne tilfælde være behov for, at politiet anvender magt for at få adgang til lokaliteten.

Som tidligere nævnt skal det bemærkes, at den foreslåede tilsynsordning vil blive administreret i overensstemmelse med lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, således at denne lovs processuelle regler skal overholdes ved gennemførelsen af tilsynet. Dette indebærer bl.a., at tatoveringssteder som hovedregel skal underrettes forud for gennemførelsen af en beslutning om iværksættelse af tilsyn uden retskendelse, jf. lovens § 5, stk. 1, medmindre Sikkerhedsstyrelsen efter en konkret vurdering finder, at kravet om en forudgående underretning helt eller delvist kan fraviges i medfør af lovens § 5, stk. 4.

Til § 13

Med forslaget § 13, *stk. 1*, foreslås det, at Sikkerhedsstyrelsen i tilsynsøjemed får hjemmel til at foretage registersamkøring af oplysninger fra egne registre og offentligt tilgængelige oplysninger, der er indhentet hos andre offentlige myndigheder, dvs. oplysninger der fremgår af den pågældende myndigheds hjemmeside eller lignende. Disse oplysninger vil i fremtiden kunne anvendes som udgangspunkt for risikobaseret tilsyn med tatoveringssteder. Det risikobaserede tilsyn er nærmere beskrevet i afsnit 2.7.2 i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen kan anvendes til at foretage registersamkøring af offentligt tilgængelige oplysninger fra andre myndigheder med Sikkerhedsstyrelsens egne oplysninger indsamlet i forbindelse med styrelsens tilsynsaktiviteter og oplysninger modtaget i forbindelse med tatoveringsstedernes registrering hos Sikkerhedsstyrelsen. Der vil være tale om offentligt tilgængelige oplysninger fra andre myndigheder, såsom oplysninger fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR), Arbejdstilsynets smileyordning m.v. Hermed får Sikkerhedsstyrelsen adgang til at anvende stamdata om virksomheder, data fra registreringer samt data fra tilsynsbesøg.

En samkøring af oplysninger i Sikkerhedsstyrelsens datadrevne risikomodel vil ske under hensyntagen til de særlige regler i databeskyttelseslovgivningen.

Det foreslås endvidere i *stk. 2*, at Sikkerhedsstyrelsen i tilfælde, hvor det vil være af væsentlig betydning for tilsynet efter § 11, *stk. 1*, får adgang til at indhente ikke-offentligt tilgængelige oplysninger fra andre myndigheder med henblik på registersamkøring, dvs. oplysninger, som f.eks. ikke fremgår af den pågældende myndigheds hjemmeside eller lignende.

Bestemmelsen vil give Sikkerhedsstyrelsen mulighed for at indhente ikke-offentligt tilgængelige oplysninger fra andre myndigheder med henblik på at registersamkøre disse med de oplysninger, som vil indgå i Sikkerhedsstyrelsens datadrevne risikomodel. Formålet hermed er at kvalificere risikobilledet, således at Sikkerhedsstyrelsen bliver i stand til mere præcist at prioritere styrelsens tilsynsindsats.

En samkøring af oplysninger i Sikkerhedsstyrelsens datadrevne risikomodel vil ske under hensyntagen til de særlige regler i databeskyttelseslovgivningen.

Til § 14

Sikkerhedsstyrelsen kan med den foreslåede § 14, *stk. 1*, påbyde tatoveringssteder, der er registreret efter lovens § 4, *stk. 1*, at træffe foranstaltninger med henblik på at efterleve krav fastsat i lovens §§ 7-9 eller regler udstedt i medfør heraf.

Sikkerhedsstyrelsen kan påbyde et tatoveringssted, at nærmere bestemte krav opfyldes eller nærmere bestemte procedurer følges. Det er betingelse for at udstede et påbud, at forholdene på tatoveringsstedet kan udgøre en risiko for forbrugere, der lader sig tatovere på stedet.

Sikkerhedsstyrelsen foretager et opfølgende tilsynsbesøg med henblik på at kontrollere, om påbuddet er efterkommet. Når Sikkerhedsstyrelsen har konstateret, at de tidligere uopfyldte krav nu er opfyldt, ophæves påbuddet.

Efter den foreslåede *stk. 2*, kan Sikkerhedsstyrelsen afregistrere et tatoveringssted, hvis tatoveringsstedet ikke efterkommer et påbud udstedt i medfør af den foreslåede *stk. 1*.

Efter den foreslåede *stk. 3*, kan Sikkerhedsstyrelsen afregistrere et tatoveringssted, hvis tatoveringsstedet har overtrådt §§ 7-10 i lovforslaget, eller regler udstedt i medfør heraf eller afviser at medvirke til Sikkerhedsstyrelsens tilsyn efter § 11, *stk. 1*. Sikkerhedsstyrelsen vil i overensstemmelse med det almindelige proportionalitetsprincip – afhængig af alvorligheden af de overtrædelser, der er tale om - skulle vurdere, om det er tilstrækkeligt at give tatoveringsstedet et påbud, eller om det er nødvendigt at afregistrere tatoveringsstedet med den virkning, at der ikke længere må udføres tatovering på stedet.

Til § 15

Det foreslås i § 15, at Sikkerhedsstyrelsens afgørelser truffet efter den foreslåede lov eller regler udstedt i medfør af loven ikke skal kunne indbringes for anden administrativ myndighed.

Bestemmelsen afskærer den administrative klageadgang fra Sikkerhedsstyrelsen til erhvervsministeren. Bestemmelsen i lovforslaget afskærer således som hovedregel muligheden for administrativ rekurs og fraviger derved det almindelige forvaltningsretlige princip, hvorefter afgørelser kan påklages administrativt til højere myndighed.

Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er, at de afgørelser, som Sikkerhedsstyrelsen vil træffe efter loven eller efter regler, der foreslås fastsat i medfør heraf, vil være af teknisk karakter og forudsætter en betydelig teknisk eller faglig indsigt på området, som det ikke kan forventes, at Erhvervsministeriets departement er i besiddelse af. Der kan således være tale om f.eks. afgørelser om, at et tatoveringssted skal revidere sit informationsmateriale eller indrette tatoveringsstedet på en måde, så der er adgang til håndhygiejnefaciliteter. At træffe disse afgørelser vil forudsætte betydelig teknisk indsigt på området, som det ikke kan forventes, at Erhvervsministeriets departement er i besiddelse af. Styrelsen for Patientsikkerhed og Miljøstyrelsen bidrager efter behov til Sikkerhedsstyrelsens fastsættelse af reaktionsniveauer. Bestemmelsen afskærer dog ikke den almindelige adgang til at få afgørelser prøvet ved domstolene.

Til § 16

I lovforslagets § 16, *stk. 1*, foreslås det, at Sikkerhedsstyrelsen årligt opkræver et gebyr hos dem, der har registreret et eller flere tatoveringssteder, efter § 4, *stk. 1*, til dækning af styrelsens udgifter til registreringsordningen og tilsynet.

Det årlige gebyr skal således dække Sikkerhedsstyrelsens samlede omkostninger til etablering og drift af den foreslåede registreringsordning og tilsyn og i henhold til regler fastsat i medfør heraf.

Der forventes, at det årlige registreringsgebyr vil udgøre 5.776 kr. pr. registreret tatoveringssted de første 6 år. De efterfølgende år forventes gebyret at udgøre 3.535 kr. pr. registreret tatoveringssted. Gebyret for opfølgende tilsynsbesøg forventes at udgøre 5.175 kr.

Det er estimeret, at 600 tatoveringssteder vil lade sig registrere.

Sikkerhedsstyrelsen skal i forbindelse med tilsynet med tatoveringssteder varetage en række nye opgaver, der bl.a. indebærer, at Sikkerhedsstyrelsen skal etablere og drive et system til håndtering af registreringer af tatoveringssteder, herunder oplysninger som skal indsendes sammen med registreringer.

Sikkerhedsstyrelsen vil desuden skulle offentliggøre og vedligeholde en liste over registrerede tatoveringssteder. Endvidere vil Sikkerhedsstyrelsen skulle føre tilsyn med tatoveringssteder, der er omfattet af den foreslåede registreringsordning.

Da der er tale om nye opgaver af ganske omfattende karakter, vil opgaverne ikke kunne afholdes inden for Sikkerhedsstyrelsens eksisterende ramme. Det foreslås derfor, at Sikkerhedsstyrelsens udgifter til varetagelse af disse nye opgaver finansieres via gebyrer, der opkræves hos tatoveringsstederne.

Sikkerhedsstyrelsens samlede udgifter til varetagelse af disse nye opgaver er opgjort til 2,7 mio. kr. i gennemsnit over de første 6 driftsår og efterfølgende 2,2 mio. kr. årligt. Med opkrævningen af disse gebyrer vil Sikkerhedsstyrelsens merudgifter til varetagelse af de nævnte opgaver være fuldt omkostningsdækket. Ordningen tilstræbes samlet set at hvile i sig selv over en (4-årig eller 6-årig) periode, hvor den økonomiske balance i perioden vurderes i forhold til det samlede ressourceforbrug ctr. de samlede gebyrindtægter i forbindelse med ordningen.

Der er for ordningen vedtaget en 6-årig balanceperiode for ordningens første seks år. Dette er i strid med Budgetvejledningens generelle regel for takstfastsættelse, som er balance over en 4-årig periode, jf. BV 2.3.1.2. Den initiale 6-årige balanceperiode er dog vedtaget for at bringe gebyrerne i ordningens første år ned på et lavere niveau, da det vurderes, at der blandt de erhvervsdrivende der skal registreres og føres tilsyn med, vil være mange små virksomheder.

Det foreslås i *stk. 2*, at erhvervsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om størrelsen og opkrævningen af de i *stk. 1* nævnte gebyrer. Størrelsen af gebyrerne fastsættes således, at de modsvarer de forventede omkostninger til Sikkerhedsstyrelsens administration af ordningen og det tilsyn, som styrelsen vil skulle føre efter bestemmelserne i den foreslåede lov.

Såfremt forudsætningerne for de forventede gebyrer ændres på grund af f.eks. langt flere tatoveringssteder end der er forudsat, kan bestemmelsen endvidere anvendes til at ændre gebyrstørrelserne således, at de fortsat modsvarer de forventede medgående omkostninger i forbindelse med administrationen af ordningen.

Bestemmelsen påtænkes endvidere anvendt til at fastsætte regler om, at ejere af tatoveringssteder, der er registreret efter forslagets § 4, *stk. 1*, skal indbetale det første registreringsgebyr samtidig med den digitale registrering. Herefter skal ejeren indbetale et registreringsgebyr hvert år på datoen for registreringen.

Gebyr refunderes ikke, hvis et tatoveringssted lukker inden udløbet af det år, der er betalt registreringsgebyr for.

Det foreslås endvidere, at erhvervsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om, hvornår det kan undlades at opkræve de i *stk. 1* nævnte gebyrer. Denne mulighed kan f.eks. forventes anvendt i tilfælde, hvor der er tale om udenlandske tatovører, der har et midlertidigt tatoveringssted i Danmark eller i tilfælde, hvor et tatoveringssted flytter til en ny adresse umiddelbart efter, at der er betalt registreringsgebyr.

Til § 17

Med den foreslåede bestemmelse gøres det strafbart at overtræde en række af lovens forbud samt at undlade at efterkomme en række af lovens pligter. Straffen vil være bøde.

Formålet er at sikre, at de foreslåede bestemmelser efterleves, således at de mulige sundhedsmæssige risici for forbrugerne i forbindelse med tatovering mindskes.

Med det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, hjemles bødestraf for den, der undlader at efterkomme registreringspligten, jf. forslaget § 4, stk. 1. Med det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, hjemles bødestraf for den, der udfører tatovering i erhvervsmæssigt øjemed på et tatoveringssted, der ikke er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen, jf. forslaget § 4, stk. 2.

Overtrædelse af disse to bestemmelser foreslås strafbelagt med henblik på at sikre en høj grad af regelefterlevelse, således at forbrugerne sikres mulighed for at benytte tatoveringssteder, der opfylder de krav til hygiejne, dokumentation for tatoveringsfarver og forbrugerinformation, der indføres med den foreslåede lov.

Med den foreslåede *stk. 1, nr. 3*, hjemles bødestraf for den, der overtræder forbuddet mod at tatovere en person under 18 år eller i hoved, på hals og på hænder, jf. forslaget § 10.

Overtrædelse af bestemmelsen foreslås strafbelagt for at sikre en høj regelefterlevelse.

Med det foreslåede *stk. 1, nr. 4*, hjemles bødestraf for den, der undlader at efterkomme en oplysningspligt eller et påbud, der har hjemmel i forslaget § 11, stk. 2, eller § 14, stk. 1.

Overtrædelse af bestemmelsen foreslås strafbelagt for at sikre en høj regelefterlevelse således at forbrugerne sikres mulighed for at benytte tatoveringssteder, der opfylder de krav til hygiejne, dokumentation for tatoveringsfarver og forbrugerinformation, der indføres med den foreslåede lov, og at Sikkerhedsstyrelsen kan føre det tilsigtede tilsyn.

Til § 18

Det foreslås i *stk. 1*, at lade loven træde i kraft den 1. juli 2018.

Det foreslås i *stk. 2*, at den gældende lov nr. 194 af 8. juni 1966 om tatovering ophæves.

Det foreslås i *stk. 3*, at den gældende lov nr. 427 af 1. maj 2013 om en frivillig, brancheadministreret registreringsordning for tatovører ophæves.

Til § 19

Efter den foreslåede bestemmelse i § 19 vil de, der udøver erhvervsmæssig tatovering på tidspunktet for den foreslåede lovs ikrafttræden, senest skulle lade det eller de tatoveringssteder, hvor tatovering udføres, registrere efter lovforslagets § 4, stk. 1, den 1. januar 2020. Der vil således ikke være noget til hinder for, at registreringen kan se inden udløbet af denne frist.

Med den foreslåede overgangsperiode sikres det, at de, der udfører tatovering i dag i overensstemmelse med gældende lovgivning, har tid til at indrette sig på de ændrede forhold.

Til § 20

Den foreslåede bestemmelse fastlægger loven territoriale gyldighedsområde.

Sundheds- og Ældreministeriet

Den 9. oktober 2017

Sagsnr. 1601466

Det foreslås i den forbindelse, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

UDKAST